

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Lisabonská strategie a její hodnocení

The Lisbon Strategy and its evaluation

Student: Bc. Marcela Žlebková

Vedoucí diplomové práce: doc. Ing. Karel Skokan, Ph.D.

Ostrava 2010

Místopřísežné prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci včetně všech příloh vypracovala samostatně. Přílohy č. 1- 3 jsem samostatně doplnila.

V Ostravě, 20. dubna 2010

Bc. Marcela Žlebková

OBSAH

1	ÚVOD	- 5 -
2	LISABONSKÁ STRATEGIE	- 8 -
2.1	Vznik Lisabonské strategie	- 8 -
2.2	Řízení lisabonského procesu	- 10 -
2.3	Hlavní prvky lisabonské strategie	- 13 -
2.3.1	Ekonomický pilíř	- 14 -
2.3.2	Sociální pilíř	- 19 -
2.3.3	Ekologický pilíř	- 22 -
2.4	Přijatá opatření v roce 2005	- 24 -
3	HODNOCENÍ LISABONSKÉ STRATEGIE	- 30 -
3.1	Hodnocení Lisabonské strategie podle strukturálních ukazatelů	- 30 -
	Obecné ekonomické prostředí	- 31 -
3.1.1	Srovnání členských států a jejich HDP na obyvatele vyjádřené v paritě kupní síly	- 31 -
3.1.2	Míra zaměstnanosti	- 33 -
3.1.3	Hrubé domácí výdaje na výzkum a vývoj	- 34 -
3.2	Hodnocení Lisabonské strategie podle Světového ekonomického fóra	- 36 -
3.3	Hodnocení Lisabonské strategie Evropskou komisí	- 42 -
3.4	Budoucí strategie „EU 2020“	- 45 -
4	LISABONSKÁ STRATEGIE A ČESKÁ REPUBLIKA	- 48 -
4.1	Lisabonský proces ve vazbě na Českou republiku	- 50 -
4.2	Srovnání dosažených výsledků ČR v období 2000-2008 pomocí strukturálních ukazatelů s průměrnými výsledky dosažených EU-27	- 54 -
5	ZÁVĚR	- 63 -
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:	- 66 -
	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	- 75 -
	SEZNAM PŘÍLOH	- 77 -

Seznam tabulek

Tabulka 2.1 Výchozí Lisabonské strategie.....	- 8 -
Tabulka 2.2 Časový harmonogram Lisabonské strategie.....	- 11 -
Tabulka 2.3 Pilíře lisabonské strategie	- 14 -
Tabulka 3.1 Krátký seznam strukturálních ukazatelů	- 31 -
Tabulka 3.2 Oblasti hodnocení	- 37 -
Tabulka 3.3 Dosažená skóre v jednotlivých oblastech	- 38 -
Tabulka 3.4 Pořadí a dosažená skóre EU-27 a USA v období let 2006-2008	- 39 -
Tabulka 3.5 Komparace hodnocení konkurenceschopnosti z pohledu Světového ekonomického fóra.....	- 40 -
Tabulka 3.6 Komparace bodových skóre EU-27 a USA dle Lisabon review a Světové ročenky konkurenceschopnosti	- 41 -
Tabulka 3.7 Hlavní priority a cíle nové strategie Evropa 2020.....	- 46 -
Tabulka 4.1 DP na obyvatele v paritě kupní síly	- 55 -
Tabulka 4.2 Produktivita práce na zaměstnance	- 55 -
Tabulka 4.3 Úroveň dosaženého vzdělání mládeže	- 56 -
Tabulka 4.4 Hrubé domácí výdaje na výzkum a vývoj	- 56 -
Tabulka 4.5 Srovnání cenové úrovně	- 57 -
Tabulka 4.6 Podnikové investice	- 57 -
Tabulka 4.7 Míra zaměstnanosti	- 58 -
Tabulka 4.8 Míra zaměstnanosti starších pracovníků podle pohlaví	- 59 -
Tabulka 4.9 Míra rizika chudoby po vyplacení sociálních dávek	- 59 -
Tabulka 4.10 Míra dlouhodobé nezaměstnanosti	- 60 -
Tabulka 4.11 Disperze regionální míry zaměstnanosti	- 60 -
Tabulka 4.12 Emise skleníkových plynů	- 61 -
Tabulka 4.13 Energetická náročnost národního hospodářství	- 61 -
Tabulka 4.14 Objem nákladní dopravy k HDP	- 62 -

Seznam grafů

Graf 3.1 Srovnání HDP na obyvatele vyjádřené v paritě kupní síly členských zemí	- 32 -
Graf 3.2 Srovnání míry zaměstnanosti členských zemí	- 33 -
Graf 3.3 Srovnání hrubých domácích výdajů na výzkum a vývoj ve členských zemích	- 34 -
Graf 3.4 Vývoj plnění Lisabonské normy v letech 2000-2008.....	- 35 -
Graf 4.1 Plnění LN ukazatele hrubé domácí výdaje na výzkum a vývoj	- 48 -
Graf 4.2 Plnění LN ukazatele míra zaměstnanosti starších pracovníků	- 49 -
Graf 4.3 Plnění LN ukazatele míra zaměstnanosti	- 49 -

Seznam obrázků

Obrázek 2.1 Příčiny nedostatečného plnění cílů Lisabonské strategie.....	- 26 -
--	--------

1 ÚVOD

V současné době, v souvislosti se zpomalením hospodářského růstu, v důsledku ekonomické krize, se stává jedním z často diskutovaných témat Strategie pro růst a zaměstnanost neboli Lisabonská strategie, která koncem letošního roku naplní období, pro které byla určena. Téma Lisabonská strategie a její hodnocení jsem si vybrala z důvodu jeho aktuálnosti, neboť konec tohoto desetiletého období dává jedinečnou příležitost k evaluaci jak stanovených cílů, tak míry jejich naplnění.

Prostřednictvím Lisabonské strategie usilovala Evropská unie o to, stát se do roku 2010 nejkonkurenceschopnějším a nejdynamičtější, na znalostech založeným hospodářským prostorem světa. Prostorem, který je s to dosahovat trvalého hospodářského růstu, prostorem s početnějšími a lepšími pracovními místy a větší soudržností. Tím, zda se úsilí EU stát se zásadním a novým institucionálním rámcem pro evropskou ekonomiku s ambicemi redukovat a současně zachovat sociální stát a propojit ekonomické aspekty rozvoje rozšířené Evropské unie s aspekty sociálními a ekologickými, zcela naplnilo, se z podrobnějšího hlediska zabývá má diplomová práce.

Lisabonská strategie jakožto komplexní desetiletý scénář pro hospodářskou, sociální a ekologickou obnovu Evropské unie, představuje pro každý členský stát velkou výzvu a zároveň zodpovědnost za její plnění. K naplňování této společné strategie by měly členské státy využívat především svůj potenciál a ovlivnit tak společný a efektivní růst celé Evropské unie. Není však snadné nalézt rovnováhu mezi zájmy celé Evropské unie a jednotlivých členských států, zaměstnavatelů a zaměstnanců, práce a kapitálu a v neposlední řadě mezi zájmy člověka a přírodou, tak aby byly všechny cíle plnohodnotně naplněny.

Ústředním cílem mé diplomové práce je představit samotné důvody potřeby vzniku strategie a průběh její realizace až po samotné hodnocení naplnění stanovených cílů na jejím konci. Naplňování stanovených priorit analyzuji jak z pohledu členských států, jako celku, tak z pohledu samotné ČR. Dílčími úkolem se stává odpovědět na zásadní otázky, které v souvislosti s touto strategií vyvstaly. Je Evropská unie skutečně konkurenceschopná v porovnání se Spojenými státy?

Jakých výsledků konkurenceschopnosti dosahují státy Evropské unie a Evropská unie jako celek? S jakými nedostatky se Lisabonská strategie potýká a jaká bude její budoucnost po roce 2010? K odpovědi na tyto otázky a dosažení vytyčeného záměru by měla přispět evaluace, analýzy a komplexní sumarizace zvolených cílů.

Ve své práci jsem stanovila tyto teze. Lisabonská strategie představuje ambiciózní strategii, s jejíž pomocí se Evropské unii během desetiletého období podaří naplnit její stanovené cíle. Česká republika alespoň ve třetině ze všech sledovaných strukturálních ukazatelů dosáhne lepších výsledků než průměr EU-27.

Kapitola „Lisabonská strategie“ je rozdělena do několika dílčích podkapitol, přičemž v první z nich jsou popsány první kroky a příčiny, jež vedly 15 členských států v roce 2000 v Lisabonu k podpisu Lisabonské strategie. Podrobněji je rozebráno řízení Lisabonského procesu a nastíněny jsou také hlavními prvky strategie, pilíř ekonomický, sociální a ekologický. Na toto plynule navazuje část poslední, věnována zásadním reformám, které prodělala Lisabonská strategie už po pěti letech od svého vzniku.

Třetí kapitola této práce „Hodnocení Lisabonské strategie“ je již plně zaměřena na charakteristiku možných pohledů hodnocení LS. Konkrétně se pokusím naplňování LS ohodnotit podle studie Lisabon review a strukturálních ukazatelů. Právě podkapitola hodnocení Lisabonské strategie dle strukturálních ukazatelů, zaujímá v druhé kapitole majoritní podíl. K úplnosti srovnání cíle EU, stát se nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější znalostní ekonomikou, slouží analýzy srovnání výkonu EU spolu s USA, jako zástupce jedné z vyspělých ekonomik světa. V této kapitole se také setkáme s hodnocením LS dle Evropské komise, která ve své zprávě, vydané v únoru 2010, hovoří nejenom o přínosech LS, ale také o oblastech kritiky, a v neposlední řadě také o jejím budoucím vývoji po roce 2010.

Poslední kapitola „Lisabonská strategie a ČR“ je celá věnována implementaci a hodnocení Lisabonské strategie v návaznosti na Českou republiku. Je představen proces přijímání této strategie od samého počátku až po vyhodnocení výsledků, kterých v závěru sledovaného období dosáhla. Podrobněji jsou představeny jednotlivé indikátory hodnocení a konkrétně pak na příkladech

vybraných strukturálních ukazatelů, jež jsou vázány tzv. Lisabonskou normou, je analyzován stav naplnění stanovených cílů.

K analýzám a evaluaci je v této diplomové práci použito velké množství tabulek, grafů, obrázků a schémat, jež teoretické informace každé z kapitol doplní o část praktickou. Za metody, které jsou použity k dosažení cílů práce, lze označit především srovnávání a analýzu. V rámci této diplomové práce je také nastíněn celkový průběh implementace LS a plnění cílů členskými státy spolu s očekávanými výsledky, jejichž reálnost je dokládána již zmíněnými tabulkami a grafy. Data, která jsou v mé diplomové práci použita, jsem převážně čerpala z Evropského statistického úřadu a dokumentů Evropské komise.

2 LISABONSKÁ STRATEGIE

2.1 Vznik Lisabonské strategie

Koncem devadesátých let čelila Evropská unie mnoha novým výzvám. Svět byl vystaven intenzivním globalizačním procesům, které byly dány především velkým pokrokem v oblasti informačních technologií. Vznikal tlak na vysokou kvalifikaci pracovníků a na inovační činnost podniků, to vše se promítalo do ekonomické a sociální sféry. Evropská unie se chlubila řadou pozitivních výsledků, které byly dány především díky společné měnové politice a politice ozdravení veřejných financí. Evropské unie měla za sebou období růstu s nízkou inflací a úrokovými sazbami. Vedle pozitivních výsledků čelila Evropská unie také řadě negativ. Mezi hlavní skutečnosti, které měly nepříznivý vliv na ekonomickou výkonnost a konkurenceschopnost EU vůči hlavním obchodním rivalům, USA a Japonsku, patřila především vysoká míra nezaměstnanosti, slabiny v obchodě se službami mezi členskými státy, ale kritická byla také situace ve výzkumu a inovačních technologiích. Nutností Evropské unie byla včasná reakce na světové trendy, neboť nad Evropskou unií visela hrozba stále se zhoršující globální a konkurenční pozice ve světové ekonomice.

Přehled silných a slabých stránek Evropské unie na konci 90.let 20. století zobrazuje tabulka: 2.1 Východiska Lisabonské strategie.

Tabulka 2.1 Východiska Lisabonské strategie

VÝCHODISKA LISABONSKÉ STRATEGIE	
Silné stránky EU	Slabé stránky EU
Nízká inflace	Nízká míra zaměstnanosti (15 milionů lidí bez práce)
Nízké úrokové sazby	Nedostatečný podíl žen a starších pracovníků v celkovém počtu zaměstnaných osob
Snížení deficitů veřejných rozpočtů	Nedostatečně rozvinutý sektor služeb
Příznivá platební bilance EU	Existence kvalifikační propasti, která se rozšiřuje
Kvalifikovaná pracovní síla	Kritická situace ve výzkumu a inovační činnosti
Systém sociální ochrany	Zaostávání v růstu produktivity
	Nepříznivý demografický vývoj (stárnutí obyvatelstva)
	Vliv globalizace a nástupu „nové ekonomiky“

Zdroj: <http://www.euroskop.cz/8742/sekce/lisabonska-strategie-a-vnitri-trh/>, vlastní úprava

Prioritní oblastí zájmu mnoha států a nadnárodních seskupení se tedy v tomto období stala konkurenceschopnost. Konkurenceschopnost, jako vyjádření schopnosti státu vytvářet a udržovat prostředí, které trvale podporuje konkurenceschopnost jeho firem a dosahuje tak vyšší prosperity obyvatel, vyjadřuje schopnost daného státu vytvářet bohatství¹. Nutnost zabývat se konkurenceschopností států pochopili i evropští politici. Jacques Delors² v Kodani vystoupil před jednotlivé představitele členských zemí a jako příčinu vysoké nezaměstnanosti v členských státech EU označil právě nedostatečnou konkurenceschopnost ve vztahu k USA a Japonsku. Jako možné řešení tohoto problému označil investice do infrastruktury a moderních technologií.³

V březnu 2000 byl na summitu Evropské rady v portugalském Lisabonu podepsán 15 členskými státy dokument nazvaný Lisabonská strategie, a zároveň byl zahájen proces jehož hlavním cílem bylo přeměnit Evropskou unii v konkurenceschopnou a dynamickou ekonomiku postavenou na znalostech. Myšlenka vytvoření podmínek pro kvalitativně lepší rozvoj EU, měla být realizovaná v horizontu 10 let prostřednictvím Lisabonské strategie a jejích priorit, jako je rozvoj znalostní společnosti v úzké návaznosti na zlepšování vzdělávacích systémů a zvyšování přímých investic do školství, podpora inovačních přístupů v hospodářství, zvýšení výdajů na vědu a výzkum tak, aby činily ročně 3 % HDP, odstraňování překážek na vnitřním trhu a dokončení jeho bezproblémového fungování zejména v oblasti služeb, zlepšování podnikatelského prostředí, modernizace sociálního modelu, podpora zaměstnanosti a udržitelného rozvoje. Lisabonská strategie tak představovala komplexní scénář pro hospodářskou, sociální a ekologickou obnovu Evropské unie. Nezahrnuje jen čistě ekonomický záměr, ale má také dimenzi sociální a ekologickou.

¹ **Zdroj:** přednáška Konkurenceschopnost ze dne 3.3. 2009, doc. Ing. Karel Skokan, Ph.D

² **Jacques Delors** (* 20. července 1925 Paříž) je francouzský ekonom a politik, který byl v letech 1985–1995 předsedou Evropské komise. Během svého předsednictví Delors vedl důležité reformy rozpočtu a položil tím důležité základy k uvedení jednotné měny.

³ **Zdroj:** KLVAČOVÁ, E., MALÝ, J., MRÁČEK, K. *Základy evropské konkurenceschopnosti*.

Hlavní cíl Lisabonské strategie, cesty k vyššímu hospodářskému růstu, plné zaměstnanosti a k lepším životním podmínkám, byl v závěrech lisabonského zasedání Evropské rady v roce 2000 formulován takto:

„Evropská unie se stane do roku 2010 nejkonkurenceschopnějším a nejdynamičtějším, na znalostech založeným hospodářským prostorem světa. Prostorem, který je s to dosahovat trvalého hospodářského růstu, prostorem s početnějšími a lepšími pracovními místy a větší soudržností.“⁴

Evropská rada, březen 2000

2.2 Řízení lisabonského procesu⁵

S přijetím Lisabonské strategie vyvstaly otázky týkající se řízení nové strategie a hodnocení jejího průběhu. Celkový průběh realizace Lisabonské strategie nevyžaduje vytváření nových institucí nebo úřadů, zavádění nových nástrojů a zahajování nových procesů. Jde o kvalitnější a koordinovanější využívání stávajících procesů a nástrojů, které se již v minulosti osvědčily.

Od 90. let jsou každý rok Radou pro hospodářské a finanční otázky schvalována Obecná vodítka pro hospodářskou politiku, jedná se o koordinační nástroj, obsahující každoroční celkové hodnocení hospodářské situace jak v samotné Evropské unii, tak i zároveň v jednotlivých členských státech, a doporučení členským státům v oblasti jejich hospodářské politiky pro pronásledující roční období. V období konce 90.let bylo na příslušných zasedáních Rady spuštěno také několik tématických procesů, které nesou názvy od míst, na kterých je Evropská rada schválila. Mezi tyto procesy patří Cardiffský proces, který je zaměřen na odstraňování překážek na trhu výrobků a služeb, Lucemburský proces, který se zabývá komplexním programem ke zvýšení zaměstnanosti a Kolínský proces, který řeší téma spolupráce sociálních partnerů. Tyto procesy budou stále pokračovat, ale

⁴ **Zdroj:** KLVAČOVÁ, E., MALÝ, J., MRÁČEK, K. *Lisabonská strategie: Posílí nebo oslabí evropskou konkurenceschopnost?*

⁵ **Zdroj:** **Businessinfo.cz** , www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/lisabonska-strategie/1000521/9599/

pouze za podmínky, že jejich agenda bude úzce propojena s Lisabonskou strategií. Své místo v realizaci Lisabonské strategie zaujímají také specializované Rady ⁶, jejichž náplní jsou z velké části problémy, vyplývající přímo z realizace Lisabonské strategie.

Tabulka 2.2 Časový harmonogram Lisabonské strategie

Časový harmonogram Lisabonské strategie	
2001	<ul style="list-style-type: none"> • Registrace a vyhodnocení státní pomoci • Strategie zjednodušení regulace
2002	<ul style="list-style-type: none"> • Nový regulační rámec pro veřejné zakázky • Nový regulační rámec pro elektronický obchod • Národní akční plán proti vyloučení a chudobě • Vyhodnocení sociálních politik
2003	<ul style="list-style-type: none"> • Jednotný trh rizikového kapitálu • Nový regulační rámec pro telekomunikace • Větší otevření trhu elektrické energie pro podnikovou sféru • Šestý rámcový program výzkumu a vývoje • Liberalizace trhu trans-evropské železniční nákladní dopravy
2004	<ul style="list-style-type: none"> • Jednotný evropský vzdušný prostor • Další otevření trhu plynu- pro podnikovou sféru • Regulační rámec pro zdanění úspor • Regulační rámec pro zdaňování energií
2005	<ul style="list-style-type: none"> • Jednotný trh pro všechny finanční služby • Otevření trhů elektřiny pro spotřebitele • Start Evropského systému obchodování emisemi CO₂
2006	<ul style="list-style-type: none"> • Druhá fáze otevírání trhu poštovních služeb
2008	<ul style="list-style-type: none"> • Liberalizace trhu veškeré mezinárodní železniční nákladní dopravy
2009	<ul style="list-style-type: none"> • Konečná fáze otevřeného trhu poštovních služeb

Zdroj: <http://www.kap.zcu.cz/opory/vei/Socialni%20politika%20EU.pdf>, vlastní úprava

Důležitou roli v realizaci strategie konkurenceschopnosti zaujala i Evropská rada. Evropská rada představuje řídicí, kontrolní, koordinující a hodnotící orgán, který každoročně na svých pravidelných jarních zasedáních monitoruje a hodnotí stav realizace strategie, dosažené výsledky a věnuje se také slabým místům realizace. Na schůzkách Evropské rady se strategie rozpracovává, zkvalitňuje a vyhodnocuje. Díky své autoritě a činnosti, propojuje Evropská rada všechny pilíře Lisabonské strategie. Evropská rada není jedinou institucí podílející se na řízení strategie konkurenceschopnosti, i Evropská komise se na realizaci podílí velkou

⁶ Rada pro hospodářské a finanční otázky, Rada pro zaměstnanost a sociální otázky, Rada pro zaměstnanost a sociální otázky, Rada pro životní prostředí, Rada pro školství, Rada pro dopravu a telekomunikace, Rada pro konkurenceschopnost (zřízena v roce 2002)

měrou. Komise má za úkol pravidelně předkládat ke každému zasedání Evropské rady souhrnnou zprávu o dosaženém pokroku za uplynulý rok a připravila soustavu ukazatelů, pomocí kterých je umožněno hodnotit situaci a pokrok v otázkách zaměstnanosti, inovací, ekonomické reformy a sociální soudržnosti. Evropská komise také stanovila přesný časový harmonogram realizace Lisabonské strategie.

Zvláštní úloha v řízení lisabonského procesu připadá Evropské investiční bance. Evropská investiční banka přispívá k úspěšné realizaci Lisabonské strategie prostřednictvím poskytnutí kapitálu pro financování oblastí růstu lidského kapitálu, podnikání, výzkumu a technologického rozvoje, vytváření sítí informačních technologií, podpoře inovací a v sektoru telekomunikací.

S ohledem na evropskou legislativu je k naplňování priorit používána i tzv. nová otevřená metoda koordinace, kterou hodlá Evropská rada uplatňovat v celkovém řízení a vyhodnocování pokroku a má se tak stát hlavním nástrojem při realizaci strategie. Tato metoda byla uplatňována již v minulosti například při provádění koordinované politiky zaměstnanosti v roce 1997. Spočívá ve shromažďování, hodnocení a šíření nejlepších zkušeností na základě dohodnutých ukazatelů. Tyto zkušenosti se stávají základem k tomu, aby členské státy mohly vypracovávat své vlastní politiky.

Otevřená metoda koordinace má několik součástí: ⁷

1. *Vytyčují se obecná vodítka pro všechny členské státy, jež jsou doplněna časovým harmonogramem k dosahování cílů v krátkém, středním i dlouhém období.*
2. *Stanovují se kvantitativní a kvalitativní ukazatele (benchmarks), které jsou vztažena k tomu nejlepšímu, čeho bylo ve světě dosaženo. Tyto ukazatele jsou přizpůsobeny potřebám členských států a různých sektorů a jež slouží jako nástroje k porovnávání nejlepších zkušeností.*
3. *Obecná evropská vodítka se převádějí do národních a regionálních politik a slouží k vytyčování specifických cílů a přijímání konkrétních rozhodnutí na nižší úrovni. Přitom se přihlíží k rozdílům mezi členskými státy a regiony,*

⁷ **Zdroj:** European Commission , http://ec.europa.eu/ceskarepublika/abc/policies/art2377_cs.htm#rizeni

4. *Pravidelně se provádí monitorování, vyhodnocování a kontrola, jež jsou chápány jako proces vzájemného učení.*

Všechny tyto procesy jsou uplatňovány v souladu se zásadou subsidiarity⁸, což znamená, že do všech procesů jako je proces řízení, monitorování a hodnocení jsou zapojeny jak orgány Unie, tak orgány členských států, orgány na regionální a místní úrovni, sociální partneři i subjekty občanské společnosti, mezi nimiž je umožněn vznik různých forem partnerství. Jako klíčovou považuje Evropská rada především představitele podnikatelské sféry.

I přesto, že se na realizaci Lisabonské strategie podílí, jak už bylo v této kapitole řečeno, mnoho procesů, nástrojů a institucí, je plnění dílčích cílů plně v kompetenci členských států, a proto mnohdy vyvstává velká řada problémů spojených s obtížnou vynutitelností jejich plnění. Evropská unie tak vytváří pouze potřebný rámec pro mobilizaci všech dostupných prostředků a přispívá k dosažení strategického cíle v rámci stávajících politik Společenství.

2.3 Hlavní prvky lisabonské strategie

Evropa potřebovala obnovit vysokou ekonomickou dynamiku, vysokou konkurenceschopnost opřenou o znalosti, a proto Lisabonské zasedání Evropské rady na jaře 2000 vytyčilo celkem osm směrů, prostřednictvím nichž se měla ubírat transformace evropské ekonomiky, tyto směry pak byly na Stockholmské zasedání Evropské rady v březnu 2001 ve Švédském Goteborgu rozšířeny ještě o jeden směr činnosti, a to o Udržitelný rozvoj a kvalitu života, který se vyznačoval patrnou snahou o dosažení koncepce uspokojování potřeb současné generace, aniž by se tak dělo na úkor generací budoucích.

Všech devět směrů je zařazeno mezi 3 tzv. pilíře Lisabonské strategie a to ekonomický, sociální a environmentální. Sociální oblast, která představuje především potřebu zefektivnění politiky zaměstnanosti a modernizace evropského sociálního

⁸ **Princip subsidiarity** je politickou zásadu, podle níž se rozhodování a zodpovědnost ve veřejných záležitostech má odehrávat na tom nejnižším stupni veřejné správy, který je nejbližší občanům.
Zdroj: Businessinfo, <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/p/princip-subsidiarity/1000709/6381/>

modelu, byla prvotně rozvinuta na summitu ve francouzském městě Nice v prosinci roku 2000 a to přijetím Evropské sociální agendy a následně v březnu 2001 ve švédském Stockholmu, kde byl projednáván především, již zmiňovaný sociální model.⁹

Přehled všech oblastí, jimiž se Lisabonská strategie zabývá zobrazuje tabulka 2.3. Pilíře lisabonské strategie.

Tabulka 2.3 Pilíře lisabonské strategie

Pilíře lisabonské strategie
Ekonomický pilíř lisabonské strategie
Informační společnost pro všechny
Vytvoření evropského výzkumného prostoru
Odstranění překážek pro podnikání, zejména pro malé střední podniky
Ekonomická reforma spojená s dokončováním vnitřního trhu
Vytvoření integrovaných finančních trhů
Lepší koordinace makroekonomických politik
Sociální pilíř lisabonské strategie
Aktivní politika zaměstnanosti
Modernizace evropského sociálního modelu
Ekologický (enviromentální) pilíř lisabonské strategie
Udržitelný rozvoj a kvalita života

Zdroj: http://ec.europa.eu/ceskarepublika/abc/policies/art2377_cs.htm#top, vlastní úprava

2.3.1 Ekonomický pilíř¹⁰

Ekonomický pilíř je nejobsáhlejší oblastí všech tří pilířů Lisabonské strategie. Důvody, proč je důležité podporovat podnikání, především malé a střední podniky, je skutečnost, že se na tvorbě HDP podílejí 60%, zaměstnávají na 60% ekonomicky aktivních obyvatel a uskutečňují polovinu objemu vývozu do zahraničí. Podpora malého a středního podnikání, je především záležitostí vnitřních politik jednotlivých členských států, přičemž je velice důležitá jejich vzájemná kooperace. Společným zájmem se tak stává usnadnění realizace podnikatelských záměrů pomocí zvýhodněných bankovních záruk a úvěrů nebo různých příspěvků a dotací, ať už na různé typy certifikace nebo na úhradu úroků. Dalším problémovým faktorem, týkající se podpory malého a středního podnikání je snižování administrativní zátěže, která je pro podnikatelskou veřejnost důležitá z pohledu zlevnění registrace

⁹ **Zdroj:** Evropská komise, http://ec.europa.eu/ceskarepublika/abc/policies/art2377_cs.htm#prvky

¹⁰ **Zdroj:** European Comission , http://ec.europa.eu/ceskarepublika/abc/policies/art2377_cs.htm

k podnikání, možnosti elektronického vyplňování formulářů a snadný přístup k informacím a službám na portálu veřejné správy. Není pochyb, že rozhodujícím faktorem komerční úspěšnosti podniků jsou inovace. Národní strategie inovací klade důraz na proces uplatňování nových poznatků do praxe. Mezi nástroje podpory inovačního procesu, které podporují podnikové investice do inovací patří daňové pobídky, cenově zvýhodněné poradenské služby, koordinace propojení akademické a podnikatelské sféry nebo podpora vzniku technologicky orientovaných firem.

Informační společnost pro všechny

Přechod k znalostní ekonomice, opírající se o nové technologie zařadila Evropská rada v lisabonské strategii na první místo. Cílem do roku 2010 v oblasti zvýšení výdajů na výzkum je, jak už bylo řečeno, zvýšit výdaje na výzkumné a inovační aktivity ve výši 3% HDP členských zemí. Díky těmto investicím, tak může být splněn jeden z hlavních cílů, na něž je v rámci ekonomického pilíře kladen opravdu velký důraz, a to vytvořit znalostní ekonomiku a zároveň znalostní společnost s všeobecným přístupem k internetu ve veřejné správě, školách, v podnikání a v neposlední řadě také v domácnostech. Ke zlepšení a urychlení přístupu k internetu by měla přispívat strategie vysokorychlostního přístupu zpracované jednotlivými členskými státy.

V rámci Lisabonské strategie byla schválena iniciativa eEurope¹¹, která se realizovala pomocí akčních plánů. Účelem této iniciativy je zajistit, aby každý občan, školy a vzdělávací zařízení, každý podnik a každý článek veřejné správy, měl přístup k novým informačním a telekomunikačním technologiím a současně měly všechny tyto zastoupené skupiny možnost těchto technologií plně využívat. Předpokládá se aktivita i v mnoha dalších vzájemně propojených oblastech, jako je liberalizace síťových odvětví, podpora sektoru služeb, podpora při vytváření propojených finančních trhů, podpora při odstraňování překážek zejména malého a středního podnikání a v neposlední řadě při modernizaci sociálního systému.

¹¹ **Zdroj:** Ministerstvo vnitra ČR, <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/micr/eu/i2010.htm>

Přístup k internetu se tak stal základním právem každého občana Evropské unie a usiluje o to, aby všichni občané EU mohli prostřednictvím moderních technologií zvýšit kvalitu svého života, přičemž úlohou členských vlád je toto právo občanům zajistit.

Vytvoření evropského výzkumného prostoru

Evropská Komise řadu let upozorňovala na to, že ve výzkumné a inovační činnosti Evropská unie značně zaostává za vyspělými ekonomikami, zejména za USA a Japonskem a že je třeba vytvořit strategii, která by tento stav změnila.

Věda a technologie se zejména v druhé polovině dvacátého století stávají hlavním stimulem, který podněcuje ekonomický růst, zvyšuje zaměstnanost a konkurenceschopnost a pomáhá v konečném důsledku zvyšovat kvalitu života. Bylo odhadnuto, že zmíněný stimul přispívá k dosažení těchto výsledků minimálně z 25 až 50 %. Tímto se efektivní a dobře strukturovaný výzkum a vývoj stává hlavním předpokladem úspěšné konkurenceschopnosti evropské ekonomiky. Mezi hlavní výzvy v této oblasti patří především propojení materiálních zdrojů a infrastruktury na evropské úrovni, zvýšení veřejných výdajů společně s rozvojem lidských zdrojů a se stimulací soukromých investic, například formou daňových úlev.

Cílem je do roku 2010 zajistit nárůst výdajů na výzkum a vývoj na 3% HDP, z čehož 1% by mělo pocházet z veřejných zdrojů a vhodné rámcové podmínky by měly monitorovat soukromé investice do výzkumu dvoutřetinové výši, tzn. 2% HDP. Evropa má silný výzkumný potenciál udržuje si prvenství v řadě oborů, například v lékařském a chemickém výzkumu. Nutností je propojení a koordinace výzkumné činnosti na úrovni jednotlivých členských států, aby přinesla co nejvyšší efekt a co nejvíce inovací. Důležitým se tak stává také nabídky lákavých podmínek a možností pro nadané pracovníky, kteří tak mohou lépe rozvíjet svůj potenciál. Patenty a inovace je nutno v evropském výzkumném prostoru náležitě odměňovat, zejména pomocí patentové ochrany.

Vytvořená špičková evropská výzkumná pracoviště budou moci přilákat odborníky z celého světa. Vytvářená evropská síť Center mobility povede k odstranění administrativních překážek mobility a pomůže tak výzkumným

pracovníkům a jejich rodinám při zajišťování víz, pracovních povolení, zdravotní péče a pojištění.

Odstranění překážek pro podnikání, zejména pro malé a střední podniky

Dynamika, konkurenceschopnost podniků a vytváření nových pracovních míst závisí na prostředí, v němž podniky fungují, investují a inovují. Lisabonská strategie se proto orientuje na velké, ale zejména na malé a střední podniky, které v zemích Unie minimálně z poloviny přispívají ke vzniku nových pracovních příležitostí.

Za USA Evropa zaostává především v nákladech spojených s podnikáním, zejména náklady spojené se založením podniku jsou v porovnání Evropy a USA velmi vysoké. Navíc V Evropě existuje mnoho byrokratických překážek bránících rozvoji inovativního podnikání a lidé se setkávají s obtížným přístupem ke kapitálu.

Pro radikální nápravu situace se lisabonský summit rozhodl orientovat na odstraňování překážek bránících v rozvoji a provádění ekonomických reforem. Vytvořit plně funkční vnitřní trh, liberalizovat síťová odvětví (energetiku, telekomunikace, dopravu a pošty), odstranit překážky podnikání, zlepšit soutěžní prostředí a přesměrovat státní podpory.

Ekonomická reforma spojená s dokončováním vnitřního trhu

Vnitřní trh je obrovským aktivem evropského integračního procesu. Na začátku 90. let se členskými zeměmi podařilo odstranit většinu překážek, které bránily volnému pohybu zboží, služeb, práce a kapitálu mezi nimi a vznikl tak největší hospodářský prostor bez vnitřních hranic na světě.

V závěru Lisabonského summitu bylo konstatováno, že cílem by mělo být vytvoření plně funkčního vnitřního trhu, který bude posilovat konkurenceschopnost Evropské unie, k tomu je nutno uskutečnit řadu ekonomických reforem. Odstraňování překážek na trhu služeb a následné dokončení jednotného vnitřního trhu služeb je jednou z hlavních priorit EU, jelikož služby představují v EU téměř 70% HDP a nabízejí perspektivu dalšího růstu i většího počtu pracovních míst.

Vytvoření integrovaných finančních trhů

Vytvořením efektivních, výkonných, transparentních a spolehlivých integrovaných trhů, podpoří Evropská unie ekonomický růst a růst zaměstnanosti a napomůže tak k lepší alokaci kapitálu při snížených nákladech na jeho získání. Největším nedostatkem, které evropské finanční trhy mají, je jejich roztržitost. Finanční trhy hrají důležitou roli při podpoře inovací a zároveň usnadňují přístup k novým technologiím a jejich využívání.

Nabídka rizikového kapitálu má podstatnou roli při vzniku a rozvoji malých a středních inovativních podniků, jak už bylo nastíněno v podkapitole odstranění překážek podnikání, které díky tomu vykazují vysoký růst a vytvářejí nová pracovní místa.

Lepší koordinace makroekonomických politik

K tomu aby bylo úspěšně dostáno strategického cíle stanoveného v Lisabonské strategii je nutno, aby hospodářské politiky členských zemí udržovaly potřebnou makroekonomickou stabilitu a aby byla tato politika koordinována. Lisabonská strategie tedy vyžaduje, aby makroekonomická politika byla zaměřena především na zvyšování udržitelnosti veřejných financí a na fiskální konsolidaci. V rámci této politiky byly dohodnuty následující opatření:

- *Snížení daňové zátěže zaměstnanců, zejména těch s nízkou kvalifikací a malými příjmy, a zároveň posílení vlivu daňového systému a systémů podpor na stimulaci zaměstnanosti a odborné přípravy*
- *Přesměrování veřejných výdajů tak, aby byly orientovány na podporu výzkumu a technologického rozvoje, inovací a informačních technologií*
- *Zajištění dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí, zejména v souvislosti se stárnutím populace a dopady na penzijní systém*

2.3.2 Sociální pilíř¹²

V sociálním pilíři se dominantními staly dvě důležité oblasti, a to aktivní politika zaměstnanosti a modernizace evropského sociálního modelu. Modernizace systémů sociální ochrany, zejména pak zpružnění a zefektivnění trhu práce, penzijních systémů a systémů zdravotní péče, plní v rámci Lisabonské strategie významnou úlohu. Stárnutí populace evropských zemí má za následek negativní dopady na složení a velikost pracovní síly, a zároveň se promítá i ve výši výdajů vynaložených na sociální ochranu. Vystává nutnost přizpůsobit se trendům tak, aby byla zajištěna finanční udržitelnost a plnění základních funkcí systému sociální ochrany.

Aktivní politika zaměstnanosti

Evropská unie se problémem politiky zaměstnanosti intenzivně zabývá od roku 1997, kdy bylo rozhodnuto o zahájení koordinované strategie zaměstnanosti 13, spojené s každoročním hodnocením situace na trhu práce v jednotlivých členských zemích prostřednictvím Lucemburského procesu. Dle Evropské strategie zaměstnanosti má zvyšování míry zaměstnanosti významný vliv na udržitelný hospodářský růst a posílení sociální soudržnosti v Evropě. Nejen s hospodářským růstem, je ale míra nezaměstnanosti spojena, ovlivňuje například na zvýšený výskyt kriminality, výskyt chudoby nebo způsobuje sociální vyloučení. S nízkým využíváním pracovního potenciálu jsou spojené náklady, které se v Evropské unii pohybují ročně okolo 12-20% celkového HDP unie. V souladu s principy Evropské strategie zaměstnanosti, panuje mezi členskými státy společná snaha o výrazné snížení míry nezaměstnanosti a zkvalitnění již stávajících pracovních míst. Cílem je zvýšit přírůstky zaměstnanosti tak, aby do roku 2010 dosáhla míra zaměstnanosti výše 70% práceschopného obyvatelstva oproti průměrným 61% z roku 2000 a bylo vytvořeno alespoň 20 milionu pracovních míst. Míra zaměstnanosti pracovníků ve věku 55-64let by měla v roce 2010 dosáhnout výše 50% a 60% v kategorii míry zaměstnanosti žen. Pokud by se členskými státy podařilo udržet míru

¹² **Zdroj:** Zdroj: European Commission, http://ec.europa.eu/ceskarepublika/abc/policies/art2377_cs.htm

¹³ **Evropská strategie zaměstnanosti** podporuje výměnu informací a diskuzi mezi všemi členskými státy za účelem společného hledání řešení či osvědčených postupů, jež pomohou vytvářet více pracovních míst a zvyšovat jejich kvalitu.

Zdroj: Evropská komise, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=101&langId=cs>

zaměstnanosti na úrovni nejúspěšnějších evropských států a také USA, došlo by tak k plnému využití evropského pracovního potenciálu a bylo by možné nabídnout práci až 30 milionům lidí. Vzhledem k rozdílnosti trhu práce jednotlivých členských států, je státům doporučeno vytvoření vlastních národních plánů zvyšování zaměstnanosti, tzv. Národních akčních plánů pro zaměstnanost, v nichž by zásadní roli měly sehrát vzdělání a odborné přípravy.

Za hlavní slabiny situace na pracovním trhu Evropské unie, lze považovat několik skutečností. V Evropské unii je vysoká dlouhodobá strukturální nezaměstnanost, což způsobuje, že polovina nezaměstnaných je bez práce více než jeden rok. V Evropské unii jsou patrné velké rozdíly v míře nezaměstnanosti mezi samotnými členskými zeměmi. Kvůli nedostatečným výdajům na výchovu a školení, dochází k nedostatku vysoce kvalifikovaných pracovníků, a to především v sektorech informačních technologií. V porovnání s USA dosahují Evropské země mnohem nižší podíl zaměstnanosti v terciárním sektoru a pracuje zde o poznání méně žen. EU zakazuje jakoukoliv diskriminaci v zaměstnání z důvodů rasového nebo etnického původu, pohlaví, víry nebo přesvědčení, zdravotního postižení, věku a sexuální orientace. Šance na uplatnění na trhu práce by měly mít ženy a muži stejně, a to bez rozdílu. Předpokládá se sladování pracovní doby a rodinného života, prostřednictvím zavedení nového systému hodnocení péče o děti.

Modernizace evropského sociálního modelu

Modernizace evropského sociálního modelu spočívá v podpoře sociálního začleňování a modernizace sociální ochrany. Vzhledem ke značné šíři problémů a naléhavosti jejich řešení přijala Evropská rada v prosinci 2000 v Nice v souvislosti s touto problematikou Evropskou sociální agendu, v níž budou spojeny všechny aktivity související s modernizací evropského sociálního modelu. Úlohou Evropské sociální agendy je formulace hlavních směrů budoucí sociální politiky. Snahou unie je umožnit všem občanům přístup k sociální ochraně, zdravotní péči, bydlení, vzdělání a dalším veřejným službám. Počet lidí, kteří žijí pod hranicí chudoby a jsou ohroženi sociálním vyloučením je nepřijatelný, proto se EU Zavázala k přijetí závazku rovného přístupu k zaměstnání pro všechny, prevence rizika sociálního vyloučení a pomoc nejvíce zranitelným. Chudoba a sociální vyloučení mají mnoho

rozměrů, a proto vyžadují komplexní strategie a úzkou spolupráci evropských politik, především sociální politiky s politikou zaměstnanosti. Nezbytné je v řešení těchto problémů zapojení všech orgánů, které mají vztah potírání chudoby a sociálního vyloučení a na přenesení všech plánů a programů na regionální a místní úroveň.

Dle Lisabonské strategie jsou hlavním aktivem Evropy lidé, a proto musí být v centru pozornosti všech politik, které Unie uskutečňuje. Významnými a velice důležitými se tak stávají investice do lidského kapitálu. Prostřednictvím těchto cílených investic se Evropská unie snaží dospět ke znalostní ekonomice. Můžeme tedy říci, že Evropský sociální model se svými rozvinutými systémy sociální ochrany zůstává základem přechodu ke znalostní ekonomice.

Lisabonský summit vyzval, aby se sociální politika zaměřila na dosažení těchto cílů:¹⁴

- *Každoročně výrazně zvýšit množství investic do lidských zdrojů*
- *Do roku 2010 snížit počet osob ve věku 18 - 24 let, které mají pouze nižší středoškolské vzdělání a nejsou dále zapojeny do dalšího vzdělávacích a odborných příprav*
- *Vznik výukových partnerství mezi podnikatelskými subjekty, školami a výzkumnými zařízeními*
- *Definovat rámec základních dovedností¹⁵ na evropské úrovni, které budou poskytovány prostřednictvím projektu celoživotního vzdělávání*
- *Definovat nástroje k rozšiřování mobility studentů, učitelů, školících a výzkumných pracovníků a odstranit překážky v uznávání kvalifikace*
- *Vytvořit jednotný evropský formulář pro sestavování curriculum vitae, který má usnadnit mobilitu osob mezi členskými zeměmi.*

¹⁴ **Zdroj:** KLVAČOVÁ, E., MALÝ, J., MRÁČEK, K. *Různé cesty ke konkurenceschopnosti: EU versus USA.*

¹⁵ **Rámec základních dovedností** má pokrývat dovednosti v informačních technologiích, cizí jazyky, znalosti v oblasti technologické a podnikatelské kultury

2.3.3 Ekologický pilíř¹⁶

Evropská rada na svém zasedání v roce 2001 došla k závěru, že novou strategii, představovanou ekonomickým a sociálním pilířem je třeba ještě doplnit dimenzí ekologickou, jejíž náplní je řešení otázky klimatických změn, emisí skleníkových plynů, nakládání s přírodními zdroji a otázkou udržitelnosti dopravy. Současně zdůraznila nutnost zkoumání hospodářské, sociální a ekologické ve vzájemných souvislostech.

Bez ekologické dimenze by Lisabonská strategie nebyla úplná. Ekologický pilíř je představován především prioritou Udržitelného rozvoje a kvality života. Lisabonská strategie s touto problematikou úzce souvisí, neboť nárůst dynamiky a konkurenceschopnosti evropské ekonomiky by měl být založen právě na dlouhodobé udržitelnosti tohoto vývoje.

I v ekologickém pilíři se předpokládá se iniciativa členských států ve formě vypracování vlastní národní strategie udržitelného rozvoje, tak jak tomu bylo i u ekonomického a sociálního pilíře. Ze strany evropských institucí je naplňování strategie udržitelného rozvoje¹⁷ ekologického pilíře každoročně na jarních zasedáních Evropské rady hodnoceno a jsou na nich zároveň formulovány další směry této politiky.

Boj proti klimatickým změnám

Oblast boje proti klimatickým změnám představuje především problematiku emise skleníkových plynů, které nepříznivě ovlivňují klima v celosvětovém měřítku a jsou způsobené převážně lidskou činností. Evropská unie, respektive členské státy, se v rámci Kjótského protokolu¹⁸, zavázaly k plnění závazků, které z protokolu

¹⁶ **Zdroj:** European Comission , http://ec.europa.eu/ceskarepublika/abc/policies/art2377_cs.htm

¹⁷ **Udržitelný rozvoj** má uspokojovat potřeby současné generace, aniž by se to dělo na úkor potřeb generací příštích. Pokud se nepodaří zvrátit současné tendence, které ohrožují budoucí kvalitu života, pak se buď výrazně zvýší společenské náklady nebo se tyto tendence stanou nezvratnými.
Zdroj: Council of Europe, <http://www.coe.int/>

¹⁸ **Kjótský protokol** je zaměřen na stanovení kvantitativních redukčních emisních cílů smluvních států a způsoby jejich dosažení. Redukce se týkají bilancí emisí oxidu uhličitýho CO₂, metanu CH₄, oxidu dusného N₂O, hydrogenovaných fluorovodíků (HFCs), polyfluorovodíků (PFCs) a fluoridu sírového (SF₆), vyjádřených ve formě agregovaných emisí CO₂. Výsledná hodnota emisí agregovaných

vyplývají a zároveň také působit i na další průmyslově vyspělé země, které by měly taktéž těchto závazků dostát. Jedním z cílů v rámci tohoto tématu je snaha o to, aby se elektrická energie do roku 2010 z obnovitelných zdrojů podílela na hrubé spotřebě elektrické energie 22%. Pro efektivnější a účinnější plnění těchto cílů vyzvala Evropská unie ke spolupráci i Evropskou investiční banku.

Udržitelná doprava

Strategie zajištění udržitelné dopravy vychází z předpokladu, že objem dopravy má celosvětově rostoucí charakter, a je spojen se stále zvětšujícím se znečištěním životního prostředí a také s hlukem. Jedním z klíčových faktorů, které přispívají k růstu objemu dopravy, je skutečnost, že v ceně dopravy nejsou zahrnuty všechny sociální a ekologické náklady, které se nadměrným užíváním dopravy vytvářejí. Důležitou roli v této oblasti hraje nejenom novelizace směrů transevropských sítí, ale také zajištění vzájemného propojení všech oblastí dopravy a to s cílem zajistit vysoce efektivní mechanismus s nízkými společenskými náklady, který bude současně šetrný k životnímu prostředí.

Veřejné zdraví

Cílem této oblasti je, zaměřit se na to, co ohrožuje veřejné zdraví občanů Evropské unie a najít možná řešení a opatření. Tato priorita reaguje na znepokojení občanů členských států, pokud jde o nezávadnost a kvalitu potravin, používání chemikálií a problémy spojené s hromadným výskytem infekčních nemocí a s rezistencí na antibiotika. Proto bylo rozhodnuto o tom, že se budou od roku 2004 chemikálie vyrábět a používat jedině takovým způsobem, který nemá výrazné dopady na zdraví obyvatel a zhoršující se stav životního prostředí. Na problém hromadného výskytu infekčních nemocí a s rezistencí na antibiotika reagovala Komise vypracováním akčního plánu. Byl vytvořen právní rámec pro regulaci potravin a Evropský potravinový úřad, který vykonává dozor nad nezávadností a kvalitou potravin a oblastmi, týkající se zdraví.

pomocí faktorů tzv. globálních radiačních účinností jednotlivých plynů zohledňuje jejich rozdílný vliv na celkovou změnu klimatického systému Země.

Zdroj: Český hydrometeorologický ústav, <http://www.chmi.cz/cc/kjotprot.html>

Nakládání s přírodními zdroji

Požadavek odpovědnějšího nakládání s přírodními zdroji vychází z jejich vztahu k hospodářskému růstu a produkci odpadů, která je v současné době neudržitelná. Je zjevné, že pokud chce Evropská unie zajistit udržitelnost čerpání přírodních zdrojů a současně dosahovat vysoké ekonomické výkonnosti, spojené s přijatelným objemem odpadů, se zachováním biodiverzity a udržováním ekosystémů musí nastolit jasná pravidla a směřovat k nalézání konsensu mezi těmito oblastmi. Například ve spolupráci s podnikatelskou sférou se hodlá Evropská unie zaměřit na politiku integrovaných produktů, která by měla snížit využívání přírodních zdrojů a omezit vliv odpadů na životní prostředí.

Jelikož se problematika životního prostředí netýká pouze členských států, usiluje Evropské unie o spolupráci v této oblasti se všemi mezinárodními organizacemi a to s cílem zařadit prioritu udržitelného rozvoje a ochrany životního prostředí do hlavní oblasti zájmu těchto organizací a jejich specializovaných agentur.

Záměrem Lisabonské strategie je tedy zvýšit ekonomický růst, dosáhnout vyšší míry zaměstnanosti, a to především prostřednictvím znalostí a jejich aplikace do vědy, vzdělání, inovací a ekonomických reforem, při dodržování sociální soudržnosti a dodržení úrovně ekologických standardů.

2.4 Přijatá opatření v roce 2005

V březnu 2004 se sešla ke svému pravidelnému zasedání Evropská rada, aby zhodnotila stav Lisabonské strategie. Hodnocení Evropské rady bylo velmi detailní. Výsledkem bylo konstatování, že sice existuje určitý pokrok v naplňování Lisabonské strategie v řadě oblastí, ale celkový stav jejího naplňování je nedostatečný. Znepokojující byl především stav ekonomického růstu, jež poklesl v letech 2000-2002 na 1,6% oproti 2,7%, které Evropská unie vykazovala v 90. letech. S nedostatečným růstem HDP na obyvatele nevykazovala Evropská unie přiblížení se úrovni USA a to díky nedostatečnému přispívání zaměstnanosti a produktivity práce. *„Nedostatečný je též přínos informačních a telekomunikačních technologií. Soukromé investice do lidského kapitálu jsou v porovnání s USA a Japonskem třikrát až pětkrát menší. Stabilní makroekonomické prostředí je ohrožováno expanzivní*

rozpočtovou politikou. Potenciálu vnitřního trhu není dostatečně využíváno, integrace trhu s výrobky se zpomalila“. V hodnocení se uvádí i pokroky, kterých Evropská unie docílila. „Od roku 1999 bylo vytvořeno více než 6 milionů nových pracovních míst, na trzích telekomunikací, železniční dopravy zboží, poštovních služeb, elektrické energie a plynu byla posílena hospodářská soutěž, bylo dosaženo vysoké míry připojení podniků, institucí veřejné správy, škol i domácností k internetu, začal se vytvářet Evropský výzkumný prostor.“¹⁹

Evropská rada ustanovila expertní skupinu, složenou z expertů na velmi vysoké úrovni, aby Lisabonskou strategii revidovala a nastínila další postupy a řešení jejího zatím nedostačujícího plnění. Vedoucím expertní skupiny, byl jmenován bývalý nizozemský ministerský předseda Wim Kok. V listopadu 2004 byla prezentována práce expertní skupiny pod názvem „Kokova zpráva“. Konstatovala, že ve stávající podobě je Lisabonská strategie nerealizovatelná, doporučila opustit nereálné cíle a rozhodujícím aspektem se stalo jednoznačné vymezení priorit, kdy strategie dostala pouze dva cíle. Cíle dosáhnout vyššího a trvalého růstu a vytvářet více pracovních míst a také lepší pracovní místa, byly klíčové i pro splnění záměrů v sociální a ekologické oblasti. Wim Kokova zpráva označila lisabonskou strategii za správnou odpověď na výzvy, kterým EU musí v současném světě čelit s tím, že její naléhavost je v roce 2004 větší než byla v roce 2000. Jako obchodní rival už před Evropskou unií nestojí pouze USA, ale také Čína a Indie. Navrhla, aby se EU poučila z nedostatků a nastartovala lisabonskou strategii znova.

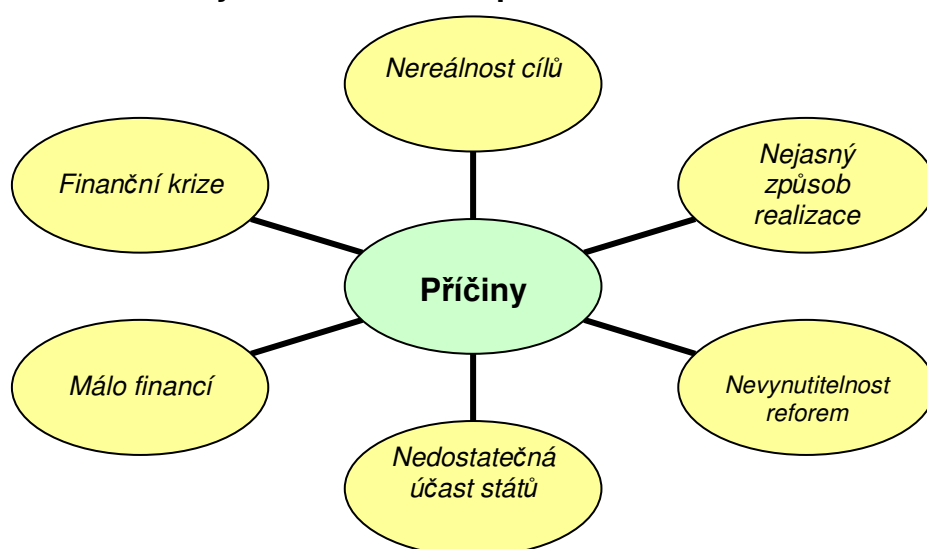
„realizace Lisabonské strategie je v současné době ještě naléhavější než dříve, protože růstová mezera mezi Severní Amerikou a Asií na jedné straně a Evropou na straně druhé se prohlubuje a Evropa musí současně čelit problému nízkého populačního růstu a stárnutí obyvatelstva. Čas rychle běží a pocit sebejistoty není na místě. Potřebujeme zlepšit implementaci, abychom se vyrovnali se ztrátou času“.

Wim Kok, listopad 2004

¹⁹ **Zdroj:** KLVAČOVÁ, E., MALÝ, J., MRÁČEK, K. *Lisabonská strategie: Posílí nebo oslabí evropskou konkurenceschopnost?*

V roce 2005, kdy se Lisabonský proces nacházel ve své polovině, tedy dochází k přehodnocení stanovených cílů a závěru, že konkurenceschopnost neroste dostatečně rychle a stanoveného cíle, být nejkonkurenceschopnější znalostní ekonomikou do roku 2010, nebude patrně dosaženo. Za hlavní příčiny lze označit několik faktorů, které znázorňuje Obrázek 2.1 Příčiny nedostatečného plnění cílů Lisabonské strategie²⁰.

Obrázek 2.1 Příčiny nedostatečného plnění cílů Lisabonské strategie

Zdroj: <http://www.euroskop.cz/8742/sekce/lisabonska-strategie-a-vnitri-trh/>, vlastní úprava

Zpráva bývalého nizozemského premiéra W. Koka o implementaci Strategie poukázala na výše uvedené problémy. Za tyto problémy můžeme označit příliš ambiciózní a rozporuplné priority, které měly široký okruh zájmu často si protiřečily. Nedostatečné plnění priorit, kdy docházelo v některých členských státech k pokroku, ale celkově však k neúspěchu. Mnohé členské státy totiž nebraly Lisabonskou strategii příliš vážně a podporovala ji pouze verbálně, o čem vypovídá i velmi pomalý pokrok v zavádění reforem v daných státech.

Nový start lisabonské strategie je spjat s nástupem nové Komise v jejímž čele stál José Manuel Barosso. Tato Komise se pokusila odstranit nedostatky původní strategie. Výzva k naplňování nové Lisabonské strategie předsedy komise

²⁰ **Zdroj:** KLVAČOVÁ, E., MALÝ, J., MRÁČEK, K. *Různé cesty ke konkurenceschopnosti: EU versus USA*.

Barossova, je založena na třech základních předpokladech²¹, které je nutné realizovat.

I. Evropa se stává atraktivnějším místem pro investice a práci

Tento předpoklad hovoří o nutnosti rozšíření a prohloubení vnitřního trhu, zlepšení systému evropské regulace a současně regulace na úrovni národních států. Za důležité bylo označeno také posílení otevřenosti evropských i mimoevropských trhů a jejich orientaci na konkurenceschopnost. V neposlední řadě, byl kladen důraz na rozšíření a zlepšení evropské infrastruktury.

II. Znalosti a inovace jsou tlukoucím srdcem ekonomického růstu

Za nejdůležitější hybnou sílu pro podporu znalostní ekonomiky byly označeny investice do výzkumu a vývoje, usnadnění inovací, posílení významu udržitelného rozvoje a vyvinutí aktivity pro vytvoření silné evropské průmyslové základny.

III. Zavádíme takové politiky, které umožní našim podnikům vytvářet více pracovních míst a směřovat k pracovním místům vyšší kvality

Vytvoření více a lepších pracovních míst je podle předsedy komise podmíněno tím, že bude přilákáno více lidí do pracovního procesu a systému sociální ochrany budou modernizovány. Společnost bude více investovat do lidského kapitálu, a to prostřednictvím lepšího vzdělání a znalostí a tím přispěje k lepší adaptabilitě pracovníků a podniků.

Zásadní změnu požadoval ve svém vystoupení předseda Evropské komise rovněž v řízení Lisabonské strategie. Byly přijaty institucionální změny s cílem zjednodušit a zefektivnit dosavadní praxi při koordinaci hospodářských politik jak na úrovni EU, tak i na úrovni členských států. Současně byl kladen důraz na zlepšení implementace stanovených priorit na národní úrovni, přičemž se samotné členské země EU shodly na potřebě společně koordinovat kroky vedoucí ke stimulaci

²¹ **Zdroj:** European Commission, http://ec.europa.eu/growthandjobs/index_en.htm

hospodářského růstu, zaměstnanosti a konkurenceschopnosti v EU, a k zachování úrovně kvality života občanů v podmínkách globální hospodářské konkurence a nepříznivého demografického vývoje v Evropě. Současně měla být jmenována osobnost na úrovni vlád jednotlivých členských států odpovědná za implementaci Lisabonské strategie. V souvislosti se změnou řízení také došlo ke zjednodušení systému předkládání pravidelných zpráv o pokroku v rámci jednotlivých politik s vazbou na Lisabonskou strategii. Základem se stalo pravidelné roční sestavování jedné zprávy na Komunitární úrovni (Lisabonský program Společenství) a jedné zprávy na národní úrovni (Národní programy reforem a navazující implementační zprávy o dosaženém pokroku).

O rok později, v lednu 2006, ve své první výroční zprávě o pokroku Lisabonské strategie, stanovila Evropská komise čtyři prioritní oblasti, kde je zapotřebí dalších opatření a zároveň vzala na vědomí další oblast, kterou je třeba se začít intenzivně zabývat, a to společná energetická politika EU. Na jaře roku 2006, byl na zasedání Evropské rady potvrzen závazek k nové Lisabonské strategii, který zdůrazňoval růst, zaměstnanost a důležitost přijatých opatření v již zmiňovaných čtyřech prioritních oblastech, jako je výzkum, vývoj a inovace, rozvoj konkurenceschopného hospodářství, modernizace sociálního modelu, energetiky a změny klimatu. V tomtéž roce přislíbily všechny členské státy předložit do října zprávy o stavu realizace reformované LS. V prosinci byla Evropská komise vydala druhou výroční zprávu o pokroku s názvem „Rok výsledků“. Celý následující rok 2007 byl zaměřen na intenzivní přípravu dalšího, a zároveň posledního tříletého cyklu realizace LS, který měl řešit zejména změny vyvolané procesem globalizace. Toto tříleté období započalo schválením priorit na jarním zasedání Rady v rámci Slovinského předsednictví v březnu 2008. Tyto priority byly popsány ve strategické zprávě Evropské komise s podtextem udržení tempa reforem. Zpráva zdůrazňovala, že ne všechny členské státy provedly reformy se stejným nasazením a že pokrok reforem v některých oblastech, jako je například otevírání trhů energií a služeb, značně zaostávají za ostatními. V listopadu 2009 poprvé uveřejnila Evropská komise pracovní dokument týkající se tzv. Strategie Evropa 2020 ²², který byl výsledkem

²² Strategie 2020 bude blíže rozebrána, včetně priorit, na které se zaměřila v kapitole. 3.3.3. Budoucí strategie „EU 2020“

úvah započatých již v roce 2008, po akceleraci finanční krize a potažmo hospodářské recese. V březnu 2010 bylo Evropskou komisí zveřejněno Sdělení Komise Evropa 2020, Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění.²³

²³ **Zdroj:** European Comission, http://ec.europa.eu/growthandjobs/pdf/complet_en.pdf

3 HODNOCENÍ LISABONSKÉ STRATEGIE

Metody hodnocení konkurenceschopnosti národních států a světových regionů se v poslední letech komplexně a systematicky rozvíjejí a nabývají na sofistikovanosti. Konkurenceschopnost je hodnocena mezinárodními organizacemi prostřednictvím porovnávání celé škály ukazatelů států, a to v celosvětovém měřítku. Výsledky výzkumu těchto organizací jsou publikovány každoročně. Světovým ekonomickým fórem je publikována Zpráva o globální konkurenceschopnosti, Lisabon review a Mezinárodním institutem pro rozvoj managementu je například zpracovávána Světová ročenka konkurenceschopnosti. Konkurenceschopnost národních ekonomik, národních států i světových regionů hodnotí také Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, Světová banka a Mezinárodní měnový fond. Svou Zprávu o evropské konkurenceschopnosti publikuje každoročně i Evropská unie. Rok od roku jsou tyto hodnocení detailnější, zahrnují širší okruh ukazatelů a díky tomu mají vyšší vypovídací hodnotu.

V této kapitole se zaměřím na hodnocení konkurenceschopnosti LS z různých pohledů. Zhodnotím průběh naplňování cílů LS dle strukturálních ukazatelů, z pohledu Světového ekonomického fóra, a také Evropské komise.

3.1 Hodnocení Lisabonské strategie podle strukturálních ukazatelů

Strukturální ukazatele patří mezi hlavní podklady, které každoročně slouží Radě Evropy k evaluaci cílů Lisabonské strategie a současně k politicko - ekonomickým rozhodnutím vedoucím k naplňování cílů v oblastech inovace a výzkumu, národohospodářských ukazatelů, zaměstnanosti, ekonomických reforem, sociální soudržnosti a také v oblastech týkajících se životního prostředí. Tyto strukturální ukazatele, mající funkci mezinárodního srovnávání, jsou sestavovány v Eurostatu²⁴. V průběhu několikaletého vývoje bylo sestaveno na 42 ukazatelů zařazených do zmiňovaných šesti oblastí. Pro zvýšení efektivity využívání strukturálních ukazatelů se předpokládá využití pouze 14 vybraných za všech oblastí nazývaný jako Krátký seznam strukturálních ukazatelů. Přehled vybraných ukazatelů

²⁴ Nejaktuálnější údaje týkající se strukturálních ukazatelů, které Eurostat poskytuje pochází z roku 2008.

tzv. Krátkého seznamu nalezneme v tabulce 3.1 Krátký seznam strukturálních ukazatelů.²⁵

Tabulka 3.1 Krátký seznam strukturálních ukazatelů²⁶

Obecné ekonomické prostředí	Inovace výzkum	Ekonomická reforma	Zaměstnanost	Sociální soudržnost	Životní prostředí
<i>HDP na obyvatele v paritě kupní síly</i>	Úroveň dosaženého vzdělání mládeže	Srovnání cenové úrovně	<i>Míra zaměstnanosti</i>	Míra rizika chudoby po vyplacení sociálních dávek	Emise skleníkových plynů
Produktivita práce na zaměstnance	<i>Hrubé domácí výdaje na výzkum a vývoj</i>	Podnikové investice	Míra zaměstnanosti starších pracovníků podle pohlaví	Míra dlouhodobé nezaměstnanosti	Energetická náročnost národního hospodářství
X	X	X	X	Rozptýlení regionální míry zaměstnanosti	Objem nákladní dopravy k HDP

Zdroj: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/structural_indicators/indicators/short_list, vlastní úprava

Pro srovnání členských států jsem si vybrala tři strukturální ukazatele, týkající se HDP na obyvatele vyjádřené v paritě kupní síly, míry zaměstnanosti a hrubých domácích výdajů na výzkum a vývoj. Strukturální ukazatele míry zaměstnanosti a hrubých domácích výdajů na výzkum a vývoj, jsem zvolila právě proto, že jsou vázány tzv. Lisabonskou normou, která představuje v případě míry zaměstnanosti závazek zvýšit přírůstky zaměstnanosti do roku 2010 na 70% práceschopného obyvatelstva a v případě hrubých výdajů na výzkum a vývoj zvýšení výdajů v této oblasti do výše 3% HDP jednotlivých členských zemí.

3.1.1 Srovnání členských států a jejich HDP na obyvatele vyjádřené v paritě kupní síly

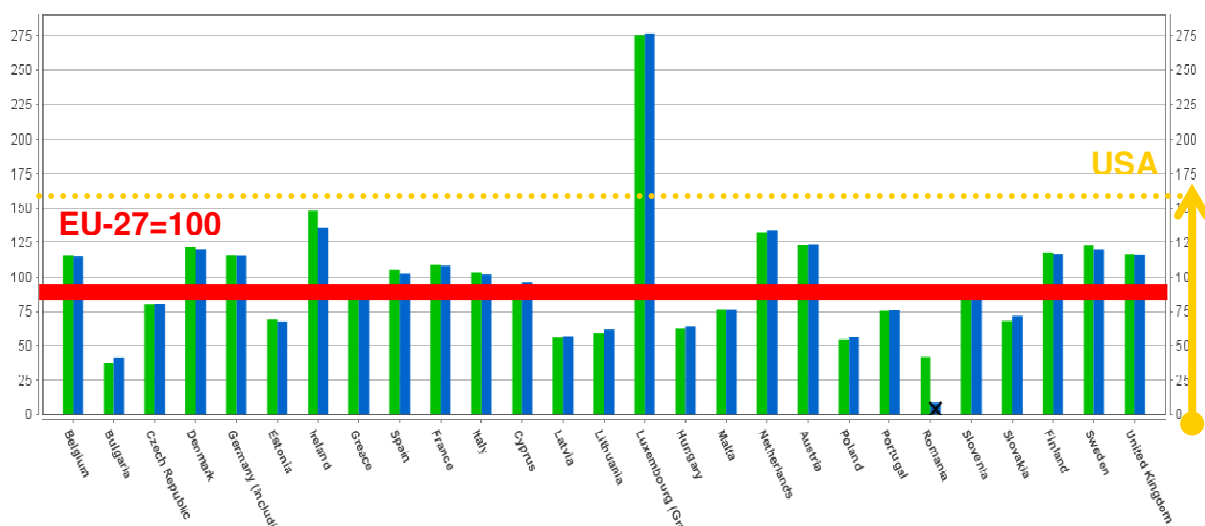
HDP na obyvatele vyjádřené v paritě kupní síly je vyjádřeno ve vztahu celkové hodnoty všech 27 členských států, která je rovna hodnotě 100. Přesahuje-li index v některé z členských zemí hodnotu 100, znamená to, že úroveň HDP na hlavu v dané zemi je vyšší než celkový průměr EU, a naopak. Základní údaje jsou

²⁵ **Zdroj:** BusinessInfo, <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/analyzy-statistiky/mezinarodni-strukturalni-ukazatele/1000431/44181/>

²⁶ Úplný seznam 42 strukturálních ukazatelů nalezneme v příloze č. 2 Přehled strukturálních ukazatelů využívaných k hodnocení Lisabonské strategie

vyjádřeny ve společné měně, která tak eliminuje možné rozdíly v cenových hladinách mezi zeměmi a umožňuje tak jejich objektivní srovnání.

Graf 3.1 Srovnání HDP na obyvatele vyjádřené v paritě kupní síly členských zemí

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/graph.do?tab=graph&plugin=1&pcode=tsieb010&language=en&toolbox=type>, vlastní úprava

Graf 3.1 Srovnání HDP na obyvatele vyjádřené v paritě kupní síly členských zemí znázorňuje dosažené hodnoty členských států v letech 2007 a 2008. Zelená barva znázorňuje hodnoty z roku 2007 a je srovnávána s rokem 2008, který je vyjádřen barvou modrou. Červená linie je jakousi pomyslnou linií dělící členské státy s průměrnými, nadprůměrnými a podprůměrnými hodnotami.

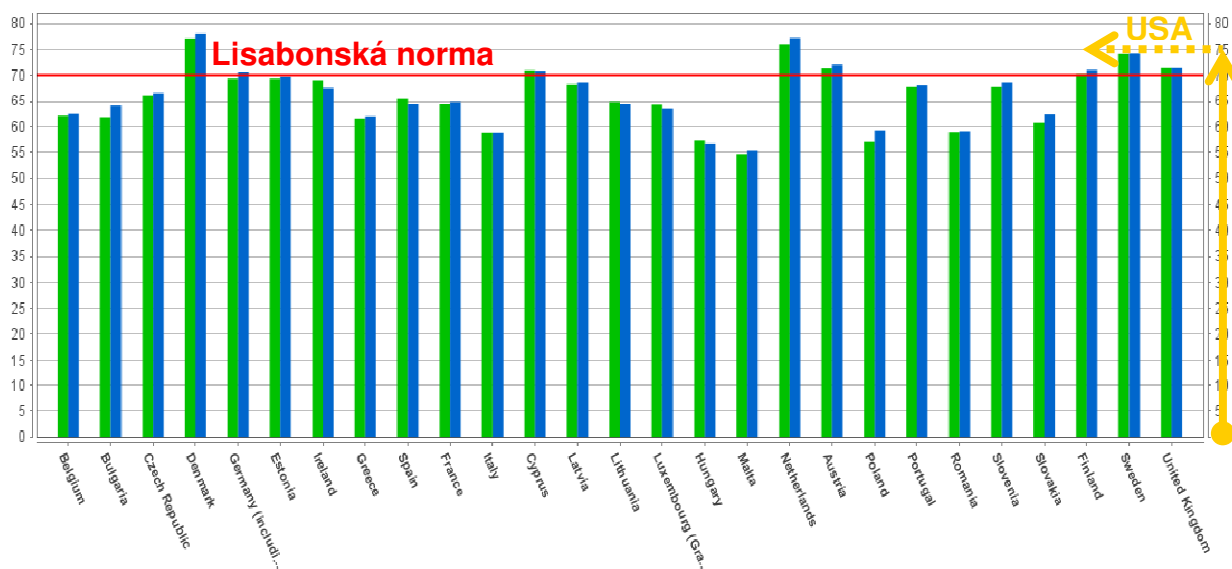
V grafu svými nadprůměrnými hodnotami v obou letech dominuje Lucembursko²⁷ a přesahuje tak mnohonásobně i průměrné hodnoty USA, které v obou letech dosahuje průměrné hodnoty 160. Zhruba polovina členských států však dosahuje hodnot podprůměrných, jedná se o Bulharsko, Česká republika, Estonsko, Řecko, Kypr, Lotyšsko, Litva, Maďarsko, Malta, Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovensko a Slovinsko.

²⁷ **Lucembursko** dosahovalo kladných výsledků také v hodnocení prováděné Světovým ekonomickým fórem, viz. tabulka 2.2 Hodnocení konkurenceschopnosti členských států EU dle Indexu globální konkurenceschopnosti

3.1.2 Míra zaměstnanosti

Indikátor míry zaměstnanosti je využíván k šetření pracovních sil v EU, a je vypočten jako podíl počtu pracujících osob ve věkové skupině 15 až 64 let k celkovému počtu nezaměstnaných obyvatel stejné věkové skupiny. Průzkum zahrnuje celou populaci žijící v domácnostech a vylučuje pouze ty obyvatele, pobývající v kolektivních zařízeních, jako jsou penziony, hotely, koleje a nemocnice. Vzorek zaměstnané populace se skládá z osob, které během referenčního týdne vykonávali nějakou práci za odměnu nebo zisk, a to nejméně po dobu jedné hodiny, nebo z osob, jež nepracovaly, ale měly práci, ve které byly dočasně nepřítomny, například z důvodu dovolené na zotavenou.

Graf 3.2 Srovnání míry zaměstnanosti členských zemí

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/graph.do?tab=graph&plugin=1&pcode=tsieb010&language=en&toolbox=type>, vlastní úprava

Graf 3.2 Srovnání míry zaměstnanosti členských zemí nám poskytuje přehled dosažených hodnot členských států v letech 2007 a 2008 v oblasti míry zaměstnanosti. Červená linie v grafu znázorňuje tzv. Lisabonskou normu²⁸, jejíž cílem je zvýšit přírůstky zaměstnanosti do roku 2010 na 70% práceschopného obyvatelstva a dostat se tak na úroveň vyspělých ekonomik, jako je USA, dosahující

²⁸ Viz kapitola 2.3.2. Sociální pilíř ze str. 19

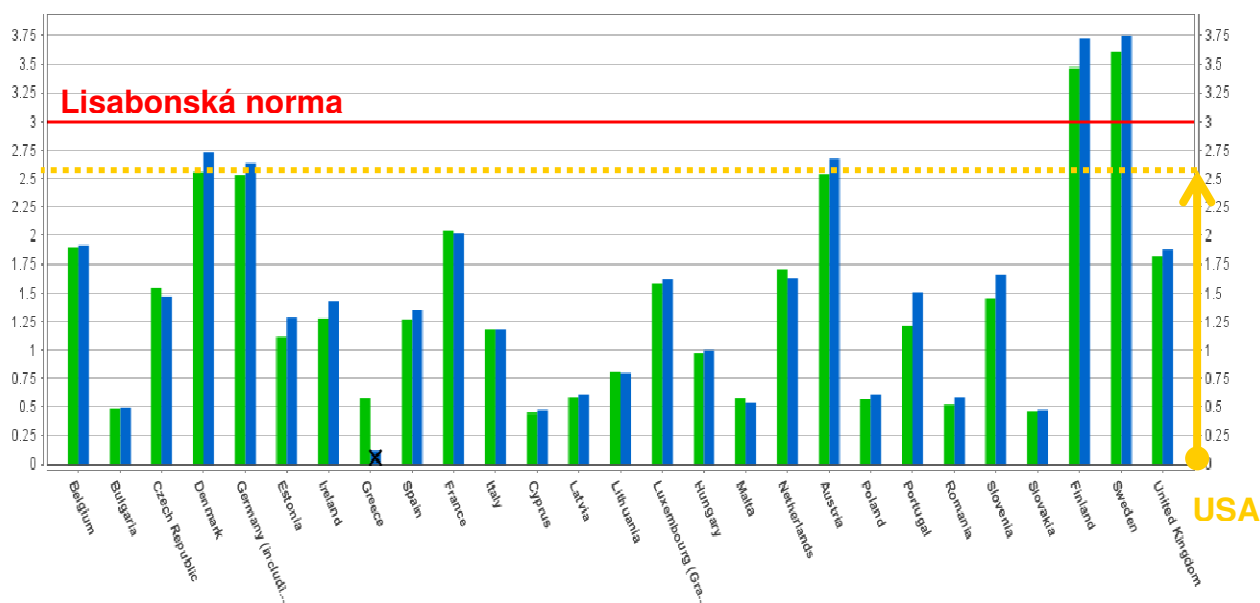
v průměru 75% zaměstnanost²⁹. Členskými zeměmi, které se mohou pochlubit větší než 75% zaměstnaností, jsou pouze Dánsko a Nizozemí. Mezi země splňující podmínku 70% zaměstnanosti můžeme zařadit Německo, Estonsko, Kypr, Rakousko, Finsko, Švédsko a Velké Británie, což znamená, že pouze jedna třetina států splňuje Lisabonskou normu.

Jedním z aspektů, které přispěly k poškození efektivity trhu práce EU, byla ekonomická krize, jež způsobila v letech 2009-2010 ztrátu zaměstnání u více než 7 milionů občanů EU. Míra nezaměstnanosti se ke konci roku 2010 vyšplhala na rekordních 10%.

3.1.3 Hrubé domácí výdaje na výzkum a vývoj

Výzkum a vývoj zahrnuje tvůrčí práci prováděnou na systematickém základě, a to s cílem zvýšit úroveň znalostí společnosti a využít těchto znalostí k navržení nových aplikací. Při financování výzkumu a vývoje je proto důležité sledovat tok finančních prostředků mezi územními jednotkami, organizacemi a sektory, jež jsou do těchto aktivit zainteresovány.

Graf 3.3 Srovnání hrubých domácích výdajů na výzkum a vývoj ve členských zemích

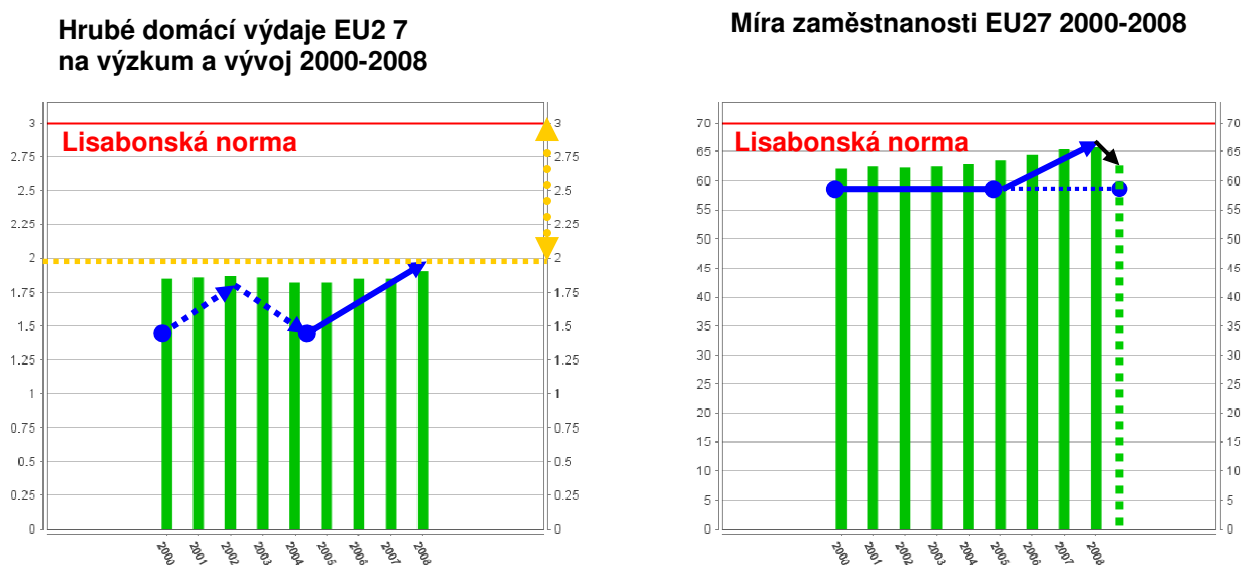

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/graph.do?tab=graph&plugin=1&pcode=tsieb010&language=en&toolbox=type>, vlastní úprava

²⁹ Při srovnání je vycházeno z nejaktuálnějších dat, které jsou dostupné na EUROSTATu., tedy z dat z roku 2008, které nezahrnují důsledky Ekonomické krize.

Graf 3.3 Srovnání hrubých domácích výdajů na výzkum a vývoj ve členských zemích porovnává výdaje na výzkum a vývoj v členských státech v letech 2007 a 2008. Červená linie opět znázorňuje tzv. Lisabonskou normu, která je v případě výdajů na vědu a výzkum rovna 3% HDP jednotlivých členských zemí³⁰. Díky těmto vynaloženým investicím je plněn jeden z hlavních cílů Lisabonské strategie, v rámci ekonomického pilíře, vytvoření vysoce znalostní ekonomiky a společnosti.

Graf 3.4 Vývoj plnění Lisabonské normy v letech 2000-2008

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/graph.do?tab=graph&plugin=1&pcode=tsieb010&language=en&toolbox=type>, vlastní úprava

Graf 3.4 Vývoj plnění Lisabonské normy v letech 2000-2008 je rozdělen na dva dílčí grafy. První z grafů představuje vývoj hrubých domácích výdajů EU27 jako celku, na výzkum a vývoj v období 2000-2008. Modrá barva v grafu znázorňuje nestálost vynaložených výdajů v jednotlivých letech. Z grafu lze vyčíst, že konstantní růst je patrný až od roku 2005, kdy proběhla reforma³¹ Lisabonské strategie. Žlutá linie představuje maximální hodnoty, které bylo v jednotlivých letech dosaženo, a která činila 2%. Rozdíl maximálních dosahovaných hodnot členských států a hodnoty požadované znázorňuje žlutá šipka v pravé části grafu. Velikost tohoto rozdílu je rovna 1.1 % HDP členských států. Z grafu tedy vyplývá, že se EU nepodařilo snížit rozdíly v růstu produktivity ve srovnání s vyspělými zeměmi, jelikož

³⁰ Viz kapitola 2.3.1. Ekonomický pilíř ze str. 14

³¹ Viz kapitola 2.4. Přijatá opatření v roce 2005 ze strany 24

celkové náklady na výzkum a vývoj v EU vyjádřené jako procento HDP se zlepšily pouze okrajově, vzrostly z 1.82% v roce 2000 na 1.9% v roce 2008.

Z druhého z grafů, vývoj míry zaměstnanosti členských zemí v jednotlivých letech od roku 2000 do roku 2008, lze vyčíst v prvních pěti letech konstantní průběh, který se v již zmiňovaném roce 2005 změnil v růst hodnot. Celý tento průběh je znázorněn modrou barvou. Zlom v roce 2005 znamenal tříletý růst na hodnotu 66%, které bylo dosaženo v roce 2008. Lze předpokládat, že tato hodnota v důsledku ekonomické krize v následném roce poklesla, tento pokles je v grafu znázorněn černou šipkou. Červená linie opět znázorňuje Lisabonskou normu, kterou je nutné splnit tak, aby do roku 2010 dosáhla míra zaměstnanosti výše 70% práceschopného obyvatelstva.

3.2 *Hodnocení Lisabonské strategie podle Světového ekonomického fóra*

Světové ekonomické fórum³² je nezávislá mezinárodní nezisková organizace se sídlem v Ženevě, známá svými každoročními setkáními v Davosu, kterou v roce 1971 pod původním názvem European Management Conference založil Klaus Schwab. Setkávají se zde vysocí mezinárodní političtí představitelé, představitelé velkých firem, vybraní intelektuálové a novináři, aby diskutovali o nejaktuálnějších světových problémech, včetně problematiky zdraví a životního prostředí.

Světové ekonomické fórum zveřejňuje hodnocení LS ve studiích, které jsou vydávány v nepravidelných intervalech od roku 2002. Další studie Lisabon review byly postupně vydávány v letech 2004, 2006 a 2008. Tato studie analyzuje konkurenceschopnost všech 27 členských států EU a to v 8 oblastech, které byly vedoucími představiteli Evropské unie označeny za kritické pro dosažení cíle stát se nejkonkurenceschopnější ekonomikou světa. Podle výkonu, který členské státy vykazují ve sledovaných oblastech lze usoudit, které z nich v plnění lisabonských cílů značně zaostávají. Všechny osm oblastí nalezneme v tabulce 3.1. Oblasti hodnocení.

³² World Economic Forum (WEF)

Tabulka 3.2 Oblasti hodnocení

Oblasti hodnocení	
1. Informační společnost	5. Finanční služby
2. Inovace, výzkum a vývoj	6. Podnikové prostředí
3. Liberalizace	7. Sociální začlenění
4. Síťová odvětví	8. Udržitelný rozvoj

Zdroj: *The Lisbon Review 2008*, vlastní úprava

První ze sledovaných oblastí, informační společnost, posuzuje, do jaké míry využívá daná ekonomika nové informační a komunikační technologie pro sdílení znalostí a zvýšení produktivity svého průmyslu. V souvislosti s druhou kritickou oblastí Inovace, věda a výzkum se hodnocení zaměřilo na posuzování míry integrace a koordinace vzájemného úsilí realizace výzkumných programů mezi členskými státy a zároveň na posouzení míry odlivu kvalitní pracovní síly do zahraničí a zefektivnění mobility výzkumných pracovníků v rámci EU. Oblast Liberalizace vyhodnocuje aspekty týkající se volného pohybu zboží a služeb, které jsou rozhodující pro konkurenceschopnost evropského průmyslu. Index týkající se čtvrté oblasti, samostatně hodnotí dva rozměry Síťových odvětví, a to oblast telekomunikací a oblast veřejných služeb a dopravy. Finanční služby, jako další oblast hodnocení, je zaměřena na náklady, které jsou použity k přístupu ke kapitálu a zlepšení jeho následné alokace v celé EU a také na množství příležitostí vstupů nových podniků na trhy. Šestá oblast, zaměřená na podnikové prostředí, zhodnocuje množství administrativní zátěže, která brání efektivnímu podnikání a snadnému zakládání nových podniků. Předposlední oblast hodnocení, sociální začlenění, posuzuje zvyšování kvalifikace pracovní síly a modernizaci sociální ochrany. Poslední z hodnocených kritických oblastí představuje Udržitelný rozvoj. Hodnocení této oblasti je zaměřeno na míru zajištění udržitelného růstu a rozvoje při zlepšení kvality života současných generací a zároveň nejednali na úkor generací budoucích.

Celkové Lisabonské skóre pro každou zemi je vypočteno jako nevážený průměr z bodů, které státy dosáhly v jednotlivých oblastech, přičemž nejvyšší možný počet bodů, kterých mohou členské státy dosáhnout je 7. Jak lze z tabulky 3.2 Dosažené skóre v jednotlivých oblastech vyčíst, dosahuje celkový průměr skóre za EU-27 hodnoty 4,73, což je v porovnání s hodnotou 5,44, kterou vykazuje USA, o poznání horší výsledek. Nejvyššího průměrného bodového ohodnocení členských

států dosahuje oblast finančních služeb s hodnotou 5,41. Nejmenšího bodového skóre bylo EU-27, stejně tak jako USA docíleno v oblasti udržitelného rozvoje. Při pohledu na ostatní hodnoty, které USA vykazuje je zřejmé, že s hodnotou 6,07 obsadila prvenství oblast inovace, věda a výzkum³³.

Tabulka 3.3 Dosažená skóre v jednotlivých oblastech

Dosažená skóre v jednotlivých oblastech									
	Celkový index	Informační společnost	Inovace, výzkum a vývoj	Liberalizace	Sítová odvětví	Finanční služby	Podnikové prostředí	Sociální začlenění	Udržitelný rozvoj
EU-27	4,73	4,53	4,18	4,90	5,32	5,41	4,71	4,66	4,11
USA	5,44	5,73	6,07	5,23	5,92	5,97	5,27	4,86	4,50

Zdroj: *The Lisbon Review 2008*, vlastní úprava

Při pohledu na tabulku 3.3. Pořadí a dosažená skóre EU-27 a USA v období let 2006-2008, jsou zřejmé značné rozdíly mezi jednotlivými státy. V prvním sloupci tabulky nalezneme jednotlivé členské státy, které jsou seřazeny dle pořadí nejlepších dosažených výsledků v roce 2008. V Druhém sloupci jsou k jednotlivým státům přiřazeny skóre, kterých v tomtéž roce 2008 země dosáhly. Poslední sloupec tabulky hodnotí, zda-li si členské státy v období 2006-2008 ve výsledcích polepsily nebo se naopak zhoršily, přičemž zde nalezneme čtyři státy, jejichž pozice se ve sledovaném období nijak nezměnila a jejich místo v žebříčku zůstalo stejné. Mezi takovéto státy můžeme zařadit Nizozemí, Belgii, Irsko a Estonsko. Nejlepších výsledků dosahují severské státy, Švédsko s hodnotou 5,71 a Dánsko spolu s Finskem dosáhli skóre 5,64. Na druhou stranu nejhorších výsledků dosáhli ve všech oblastech Bulharsko, Polsko a Rumunsko, jejichž skóre nepřekročilo hodnotu 4. Největšího pokroku v pořadí dle studie Lisabon review ve sledovaném období 2006-2008 docílil Kypr, který z 21. místa v roce 2006 postoupil o celých 8 příček na místo 13. v roce 2008. Největšího propadu dosáhlo v letech 2006-2008 Maďarsko, které se ze 17. místa propadlo na místo 22.

³³

Zdroj: World Economic Forum, <http://www.weforum.org/en/initiatives/gcp/Lisbon%20Review/index.htm>

Tabulka 3.4 Pořadí a dosažená skóre EU-27 a USA v období let 2006-2008

	Skóre 2008	Pořadí 2006	Pořadí 2008	2006-2008
Švédsko	5,71	3	1	↗
Dánsko	5,64	1	2	↘
Finsko	5,64	2	3	↘
Nizozemí	5,44	4	4	→
Rakousko	5,34	7	5	↗
Německo	5,34	5	6	↘
Lucembursko	5,22	8	7	↗
Francie	5,12	9	8	↗
Spojené Království	5,12	6	9	↘
Belgie	5,11	10	10	→
Irsko	5,03	11	11	→
Estonsko	5,02	12	12	→
Kypr	4,68	21	13	↗
Portugalsko	4,61	13	14	↘
Slovinsko	4,58	16	15	↗
Česká republika	4,53	14	16	↘
Španělsko	4,52	15	17	↘
Malta	4,43	19	18	↗
Litva	4,39	20	19	↗
Slovensko	4,34	18	20	↘
Lotyšsko	4,25	22	21	→
Maďarsko	4,18	17	22	↘
Řecko	4,10	23	23	→
Itálie	4,05	24	24	→
Rumunsko	3,84	26	25	↗
Polsko	3,76	25	26	↘
Bulharsko	3,68	27	27	→
Průměr EU-27	4,73			
USA	5,44			

Zdroj: *The Lisbon Review 2008*, vlastní úprava

Jak již bylo zmíněno v úvodu třetí kapitoly Hodnocení Lisabonské strategie, další z možných analýz konkurenceschopnosti členských států EU je analýza prováděna, stejně tak jako Lisabon review, Světovým ekonomickým fórem. Tyto analýzy konkurenceschopnosti jsou publikovány Světovou ročenkou konkurenceschopnosti³⁴, která je vydávána v ročních intervalech. Od roku 2005 jsou hodnocení prováděna pomocí Indexu globální konkurenceschopnosti, který porovnává, na rozdíl od 8 oblastí Lisabon review, 12 oblastí tzv. pilířů. Bodová škála hodnocení je v obou analýzách totožná a dosahuje hodnot na stupnici od 1-7 bodů, přičemž hodnocení 7 odpovídá skóre nejvyššímu možnému.

³⁴ The Global Competitiveness Report (GCR)

Tabulka 3.5 Komparace hodnocení konkurenceschopnosti z pohledu Světového ekonomického fóra

Lisbon review		Světová ročenka konkurenceschopnosti						
		Členské státy EU	Pořadí v žebříčku 1.-133 místo v období		Pokles/růst umístění v žebříčku o počet míst ³⁵	Průměrné skóre bodů z možného maxima 7 bodů v období		Pokles/růst skóre
			2008 - 2009	2009 - 2010		2008 - 2009	2009 - 2010	
Pořadí 1.-27. místo	Skóre							
1.	5,71	Švédsko	4.	4.	0	5,53	5,51	-0,02
2.	5,64	Dánsko	3.	5.	P 2	5,58	5,46	-0,12
3.	5,64	Finsko	6.	6.	0	5,50	5,43	-0,07
6.	5,34	Německo	7.	7.	0	5,46	5,37	-0,09
4.	5,44	Nizozemí	8.	10.	P 2	5,41	5,32	-0,09
9.	5,12	Spojené Království	12.	13.	P 1	5,30	5,19	-0,11
8.	5,12	Francie	16.	16.	0	5,22	5,13	-0,09
5.	5,34	Rakousko	14.	17.	P 3	5,23	5,13	-0,10
10.	5,11	Belgie	19.	18.	R 1	5,14	5,09	-0,05
7.	5,22	Lucembursko	25.	21.	R 4	4,85	4,96	0,11
11.	5,03	Irsko	22.	25.	P 3	4,99	4,84	-0,15
16.	4,53	Česká republika	33.	31.	R 2	4,62	4,67	0,05
17.	4,52	Španělsko	29.	33.	P 4	4,72	4,59	-0,13
13.	4,68	Kypr	40.	34.	R 6	4,53	4,57	0,04
12.	5,02	Estonsko	32.	35.	P 3	4,67	4,56	-0,11
15.	4,58	Slovinsko	42.	37.	R 5	4,50	4,55	0,05
14.	4,61	Portugalsko	43.	43.	0	4,47	4,40	-0,07
26.	3,76	Polsko	53.	46.	R 7	4,28	4,33	0,05
20.	4,34	Slovensko	46.	47.	P 1	4,40	4,31	-0,09
24.	4,05	Itálie	49.	48.	R 1	4,35	4,31	-0,04
18.	4,43	Malta	52.	52.	0	4,31	4,30	-0,01
19.	4,39	Litva	44.	53.	P 9	4,45	4,30	-0,15
22.	4,18	Maďarsko	62.	58.	R 4	4,22	4,22	0
25.	3,84	Rumunsko	68.	64.	R 4	4,10	4,11	0,01
21.	4,25	Lotyšsko	54.	68.	P 14	4,26	4,06	-0,20
23.	4,10	Řecko	67.	71.	P 4	4,11	4,04	-0,07
27.	3,68	Bulharsko	76.	76.	0	4,03	4,02	-0,01

Zdroj: The Global Competitiveness Report 2008-2009, The Global Competitiveness Report 2009-2010, The Lisbon Review 2008, vlastní úprava

Tabulka 3.5 Komparace hodnocení konkurenceschopnosti z pohledu Světového ekonomického fóra, představuje zajímavé srovnání dvou pohledů hodnocení konkurenceschopnosti států EU dle Světového ekonomického fóra. Žluté sloupce tabulky nám poskytují údaje o výši dosažených skóre členských států.

³⁵ **P1..n-** pokles o 1..n příček
R1..n- růst o 1..n příček

Zelené sloupce představují pořadí umístění států v žebříčku konkurenceschopnosti. Hodnoty v tomto sloupci nelze plnohodnotně srovnávat, jelikož žebříček studie Lisabon review je stanovený pouze v rámci členských států EU a má tedy pouze 27 příček, zatímco žebříček dle GCR srovnává státy v celosvětovém měřítku a obsahuje tak 133 možných umístění. Z hodnoty průměrného vyjádření skóre lze konstatovat, že skóre států dosažená dle GCR mají převážně vyšší hodnotu a pouze u dvou států dosahují téměř stejné výše bodového skóre u obou srovnání, jedná se o Lotyšsko a Řecko.

Dalším z porovnání dle GCR, které nám tabulka poskytuje je Pokles/růst umístění v žebříčku o počet míst ve dvou sledovaných obdobích. Z tabulky vyplývá, že 7 členských států svou pozici v žebříčku konkurenceschopnosti nezměnilo, 9 zaznamenalo růst, přičemž Polsko dokonce o 7 příček. Zbývajících 11 států zaznamenalo pokles v žebříčku, kdy nejvyšší propad vykazuje opět Lotyšsko a to dokonce o 14 příček. V průměrném vyjádření můžeme konstatovat meziroční pokles pořadí žebříčku v průměru o 4,18 příček a růst umístění v průměru o 3,78 příčky.

Tabulka 3.6 Komparace bodových skóre EU-27 a USA dle Lisabon review a Světové ročenky konkurenceschopnosti

	Lisbon review 2008	Světová ročenka konkurenceschopnosti 2008-2009
Ø bodové skóre USA	5,44	5,74
Ø bodové skóre za EU 27	4,73	4,75

Zdroj: *The Global Competitiveness Report 2008-2009, The Lisabon Review 2008*, vlastní úprava

Z tabulky 3.6 Komparace bodových skóre EU-27 a USA dle Lisabon review a Světové ročenky konkurenceschopnosti vyplývá, že v obou hodnoceních, provedených Světovým ekonomickým fórem, dosahuje USA vyššího bodového skóre oproti EU-27.

3.3 Hodnocení Lisabonské strategie Evropskou komisí³⁶

V únoru 2010 bylo na zasedání Evropské komise provedeno hodnocení účinnosti a efektivita aplikace Lisabonské strategie v jednotlivých členských státech. Lisabonská strategie se blíží konci období, pro které byla vymezena. Konec tohoto období je ovlivněn především dopady hospodářské krize, které postihly nejen evropské státy, ale také státy v ostatních částech světa.

Dopady celosvětové krize pocítilo Společenství v roce 2009 především prostřednictvím 4% poklesu HDP, prudkým 10% nárůstem nezaměstnanosti, schodkem veřejných financí ve výši 7% HDP a zvýšení úrovně zadlužení, která se za dva roky zvýšila o 20 procentních bodů. Účelem zasedání Evropské komise bylo zhodnotit pozitiva a negativa, které nám Lisabonská strategie za deset let od jejího vzniku přinesla. Hodnocení se týkalo dopadů, výsledků a oblastí, v nichž byl dosažený pokrok jak uspokojivý, tak v opačném případě nedostatečný.

Přínosy Lisabonské strategie. Při ohlédnutí za uplynulými 10 lety, lze konstatovat, že Lisabonská strategie měla na Evropskou unii pozitivní dopad a to i přesto, že zřejmé, že jejich hlavních cílů³⁷ nebude zcela naplněno. Za jeden z těchto pozitivních dopadů můžeme označit reformy v rámci Lisabonské strategie, které přinesly nejen hmatatelné výhody, ale také úspěch například v podobě vyšší zaměstnanosti³⁸, dynamičtějšího podnikatelského prostředí s menší byrokracií³⁹ a většího výběru pro spotřebitele a udržitelnější budoucnosti⁴⁰. I přesto, že s určitostí nelze prokázat příčinnou souvislost mezi Lisabonskou strategií a pokroky, kterých bylo v rámci reformy dosaženo, se důležitou stává skutečnost, že reformy hrály v hospodářských pokrocích členských zemí nenahraditelnou roli. To jak strukturální

³⁶ **Zdroj:** Lisbon Strategy evaluation dokument, http://ec.europa.eu/growthandjobs/pdf/lisbon_strategy_evaluation_en.pdf

³⁷ Viz graf 3.4 Vývoj plnění Lisabonské normy v letech 2000-2000

³⁸ Pozn.: před začátkem ekonomické krize bylo vytvořeno 18 milionů nových pracovních míst, **zdroj:** European Commission, http://ec.europa.eu/index_en.htm

³⁹ např. Evropská komise navrhla snížení administrativní zátěže týkající se právních předpisů EU, jež by s výhradou přijetí tohoto návrhu Radou a Parlamentem představovalo úspory ve výši více než 40 miliard EUR, **zdroj:** European Commission, http://ec.europa.eu/index_en.htm

⁴⁰ např. hospodářský růst byl v mnoha členských státech doprovázen klesajícím trendem energetické náročnosti, **zdroj:** European Commission, http://ec.europa.eu/index_en.htm

reformy přispěly vyšší odolnosti hospodářství EU a pomohly při řešení krizových situací utvrzuje nás také utvrzuje fakt, že využití střednědobých až dlouhodobých strukturálních reforem v rámci Lisabonské strategie, bezpochyby usnadnilo vypracování a následně rychlé spuštění Plánu evropské hospodářské obnovy na konci roku 2008, přičemž byl zajištěn soulad mezi krátkodobými politickými řešeními a střednědobými až dlouhodobými výzvami EU.

Také oblast strukturálních fondů byla Lisabonskou strategií pozitivně ovlivněna. Vyčlenění prostředků ze strukturálních fondů⁴¹ přispělo k mobilizaci značných investic do oblasti růstu a zaměstnanosti, jmenovitě se jednalo o oblasti výzkumu a vývoje, podpory inovací a podniků. Využití strukturálních fondů zároveň přispělo k tomu, aby se Lisabonská strategie stala hmatatelnou pro regionální a místní orgány, které hrají důležitou úlohu při jejím provádění.

Oblasti kritiky Lisabonské strategie. Ne vždy reformy, uskutečněné v rámci Lisabonské strategie a týkající se politiky zaměstnanosti a růstu kapacity pracovních míst vedly k prospěchu všech cílových skupin obyvatel. Existují takové cílové skupiny, kterých se zvýšení počtu pracovních míst týkalo jen nedostatečně. Některé skupiny stále ještě čelí specifickým překážkám, jde především o osoby s nízkou kvalifikací a jejich nedostatečnému přístupu ke školení nebo osoby jež pociťují nedostatek podpůrných služeb. V některých členských státech přetrvává segmentace trhu práce. Také dětská chudoba přetrvává a v některých členských státech dokonce ve velké míře.

Další kritiky byly přidělovány jednotlivým politikám Lisabonské strategie, a to z důvodu jejich nerovnoměrného pokroku a pouze částečného plnění cíle Lisabonské strategie týkající se podpory větší integrace politik v makroekonomické a mikroekonomické oblasti, včetně životního prostředí. Pokrok v oblasti mikroekonomické totiž zaostává za pokrokem v oblastech zaměstnanosti a makroekonomiky. Kritika se nevyhnula ani vazbám mezi Lisabonskou strategií a jinými nástroji a iniciativami, jako je například Pakt o stabilitě a růstu, Strategie pro udržitelný rozvoj nebo Sociální agenda. Kritika byla směřována převážně na nepřilíš

⁴¹ Pozn.: finanční podpora ve výši 228 miliard EUR za finanční období 2007–2013

pevnou provázanost a spolupráci těchto nástrojů. Některé ze strategií totiž fungovaly izolovaně, místo aby se navzájem doplňovaly.

Dle hodnocení Komise, negativně ovlivnily průběh Lisabonské strategie rozdíly v odpovědnosti a slabé řídicí struktury. Úloha Evropské rady, v oblasti prosazování reforem, nebyla jasně vymezena a hlavám jednotlivých států a předsedům vlád ponechala jen malý prostor pro zásadní diskuze a rozhodnutí. Jasnější vymezení úlohy Evropského parlamentu, by rovněž umožnilo hrát významnější úlohu při prosazování Lisabonské strategie. *„Pokud jde o nástroje, integrované hlavní směry vycházející ze Smlouvy přispěly k určení směru, kterým se měly ubírat vnitrostátní politiky v oblasti hospodářství a zaměstnanosti. Přestože byly integrované hlavní směry zevrubné a mohly přispět k argumentaci ve prospěch prosazení reforem, jejich příliš obecná povaha a nedostatečné stanovení vnitřních priorit omezily dopad tohoto nástroje na vytváření vnitrostátních politik. Národní programy reforem, který jsou založeny na těchto integrovaných hlavních směrech, byly užitečnými nástroji na podporu komplexních strategií růstu se silnějšími vazbami na politiky v oblasti zaměstnanosti a politiky v oblasti makroekonomické a mikroekonomické. Přístup k národním programům reforem se nicméně v jednotlivých členských státech výrazně lišil. Některé země předkládaly ambiciózní a soudržné programy reforem, zatímco ostatní země předkládaly programy obecné a deskriptivnější, kterým se nedostala podpora vlád a vnitrostátních (a regionálních) parlamentů. Cílů na úrovni EU bylo příliš mnoho a dostatečně nezohledňovaly rozdíly ve výchozích postaveních členských států, zejména po jejich přistoupení. Neexistence jasně schválených závazků také zhoršila problémy týkající se odpovědnosti. Tak například některé členské státy svými výsledky již překročily stanovený cíl, zatímco pro jiné členské státy byly cíle stanoveny tak, že se jejich splnění do dané lhůty zdálo být nereálné.“⁴²*

I přesto, že celkové hodnocení výsledků Strategie vyznívá pro EU negativně, neoznačovala bych ji jednoznačně za neúspěšnou. Z provedených srovnání a analýz, které jsem v rámci této kapitoly Hodnocení Lisabonské strategie provedla, vyplývá, že EU svých cílů, které si pro naplnění Lisabonské strategie stanovila, nedostojí, čímž vyvracím tezi, že se Evropské unii během desetiletého období podaří

⁴² **Zdroj:** European Commission, http://ec.europa.eu/index_en.htm

naplnit její stanovené cíle. Podle mého názoru je v souvislosti s realizací LS důležitý fakt, že LS přispěla určitou mírou k hospodářskému růstu a napomohla k zintenzivnění snahy dosáhnout vyšší ekonomické výkonnosti EU.

3.4 Budoucí strategie „EU 2020“⁴³

Období působení Lisabonské strategie se chýlí ke svému konci, který je bohužel poznamenán hospodářskou a ekonomickou krizí. Tato krize je označována za nejhorší za poslední desítky let a došlo při ní k prudkému propadu hospodářské aktivity. Evropská unie teď stojí před výzvou úspěšného překonání krize a vytvoření příští generace veřejných politik ve velmi odlišných podmínkách. Úspěšné překlenutí krize, by mělo být okamžikem vstupu do nového udržitelného sociálně tržního hospodářství.

Strategie EU 2020, která je koncipovaná jako nástupce stávající Lisabonské strategie, vytváří strategický rámec pro další desetileté období, a to do roku 2020. Jedním z hlavních záměrů nové strategie je pomoc EU překlenout ekonomickou krizi a připravit hospodářství EU na další desetiletí. Období překonávání krize by mělo signalizovat okamžik vstupu do nového udržitelného sociálně tržního hospodářství, které bude vycházet z inovací a lepšího využívání zdrojů, kde klíčovým vstupem budou znalosti. Předseda Evropské komise Manuel Barosso k nové strategii 2020 prohlásil ⁴⁴: *„Evropa 2020 pojednává o tom, co musíme učinit dnes a zítra, aby se hospodářství EU opět dostalo na správnou cestu. Krize odhalila zásadní problémy a neudržitelné tendence, které už nelze dále opomíjet. Evropa trpí růstovým deficitem, jenž ohrožuje naši budoucnost. Je třeba, abychom rázně řešili naše slabá místa a těžili z mnoha našich předností. Musíme vybudovat nový ekonomický model založený na znalostech, nízkouhlíkovém hospodářství a vysoké zaměstnanosti. O toto vše se musí přičinit všichni aktéři v Evropě.“*

⁴³ **Zdroj:** European Comission, http://ec.europa.eu/commission_20102014/president/news/documents/pdf/20100303_1_en.pdf

⁴⁴ **Zdroj:** European Comission, http://ec.europa.eu/index_en.htm

Strategie Evropa 2020 by se měla zaměřit na klíčové oblasti politik, a to prostřednictvím třech propojených a vzájemně se posilujících prioritních oblastí. Veřejná konzultace ke strategii „Evropa 2020“, kterou Komise zahájila dne 24. listopadu 2009, byla oficiálně ukončena k 15. lednu 2010, kdy vedle třech hlavních priorit bylo stanoveno také pět reprezentativních hlavních cílů, jež definují, kde by se EU měla nacházet v roce 2020, a jež budou sloužit k posuzování dosaženého pokroku. Všechny cíle jsou stanoveny na úrovni EU a členské státy by měly tyto cíle měly převést do podoby vnitrostátní. Přehled hlavních cílů a priorit strategie Evropa 2020 nalezneme v tabulce 3.7. Hlavní priority a cíle nové strategie Evropa 2020.

Tabulka 3.7 Hlavní priority a cíle nové strategie Evropa 2020

Hlavní priority a cíle nové strategie Evropa 2020			
Priority	Vytváření hodnot prostřednictvím růstu založeného na znalostech	Posílení úlohy občanů ve společnostech vstřícných vůči začlenění.	Budování konkurenceschopného, propojeného a ekologičtějšího hospodářství.
Cíle	75 % obyvatelstva ve věku od 20 do 64 let by mělo být zaměstnáno ⁴⁵		
	3 % HDP Evropské unie by měla být investována do výzkumu a vývoje ⁴⁶		
	v oblasti klimatu a energie by mělo být dosaženo takzvaných cílů „20-20-20“ ⁴⁷		
	podíl dětí, které předčasně ukončí školní docházku, by měl být pod hranicí 10 % a nejméně 40 % mladší generace by mělo mít vysokoškolské vzdělání		
	počet osob ohrožených chudobou by měl klesnout o 20 milionů		

Zdroj: http://ec.europa.eu/eu2020/index_en.htm, vlastní úprava

V rámci priority Vytváření hodnot prostřednictvím růstu založeného na znalostech, budou posíleny nové příležitosti a sociální soudržnost. Prostřednictvím druhé priority, Posílení úlohy občanů ve společnostech vstřícných vůči začlenění, bude kladen důraz na nabídku většího množství pracovních míst, na získávání

⁴⁵ **Cíl Lisabonské strategie:** míra zaměstnanosti ve výši **70%** práceschopného obyvatelstva

⁴⁶ **Cíl Lisabonské strategie** je shodný s cílem Strategie 2020 dosáhnout výdajů na výzkumné a inovační aktivity ve výši **3% HDP** členských zemí

⁴⁷ **Iniciativa „ 20-20-20“** je strategický přezkum energetické politiky, jež se zavázal k splnění těchto cílů: snížit vlastní emise skleníkových plynů o 20 % ve srovnání s úrovněmi v roce 1990, zvýšit podíl obnovitelné energie v energetickém mixu z dnešních 8 % na 20 %, zlepšit se o 20 % v tzv. energetické účinnosti,

zdroj: Rada Evropské unie, <http://register.consilium.europa.eu/pdf/cs/08/st15/st15944.cs08.pdf>

⁴⁷ Harmonogram přípravy a realizace strategie Evropa 2020 nalezneme v **příloze č.1 Harmonogram přípravy a realizace strategie Evropa 2020**

nových dovedností, posilování kreativity a inovací a na rozvíjení podnikání a hladkého přechodu mezi pracovními místy.

Budování konkurenceschopného, propojeného a ekologičtějšího hospodářství, jako třetí priorita, hraje významnou roli ve světě s vysokými cenami a konkurencí v oblasti energie a zdrojů. Cílem EU je účinněji konkurovat a zvyšovat svoji produktivitu, prostřednictvím nižší a efektivnější spotřeby neobnovitelných energií a zdrojů. Od úspěšného plnění této priority Evropská unie očekává především stimulaci růstu a naplňování cílů v oblasti životního prostředí, při prospěchu všem hospodářským odvětvím, od tradičních zpracovatelských odvětví po nové podniky zabývajícími se špičkovými technologiemi.

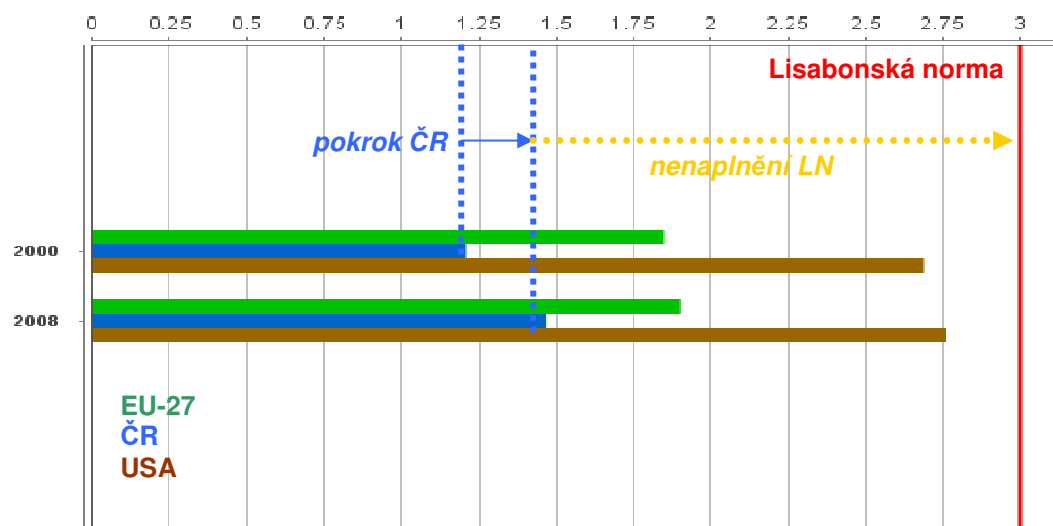
K naplňování všech cílů a priorit by mělo také přispět zlepšení a propojení infrastruktury, snižování administrativní zátěže a urychlené zavádění inovací na trh. Nedílnou součástí Strategie 2020 bude také podpora mezinárodní spolupráce a mnohostranného řízení, včetně účinného, spravedlivého systému mezinárodního obchodu a finančního systému založeného na pravidlech. Dle mého názoru má Strategie 2020 mnohem větší šance na úspěch než její předchůdkyně, a to z několika důvodů. Členské státy a EU jako celek, má jedinečnou příležitost se pro další strategické období poučit z chyb a nedostatků jež sebou přinesla realizace LS a dalším z důvodů, proč by měla být tato strategie úspěšnější je fakt, že se zaměřuje pouze na základní oblasti zájmů a ne na celou škálu priorit.

4 LISABONSKÁ STRATEGIE A ČESKÁ REPUBLIKA

Jak již bylo popsáno v předchozích kapitolách, Lisabonská strategie představovala ucelený a vzájemně se propojující soubor opatření, která byla formulována za účelem zvýšení výkonnosti Unie, aniž by došlo k ohrožení sociální soudržnosti a současně bylo znehodnoceno životní prostředí a to vše v rámci myšlenky plného využití potenciálu Unie. Záměr této dlouhodobé strategie směřoval k tomu, aby se Evropská unie jako celek dokázala vyrovnat svou výkonností obchodním konkurentům, a především pak USA. Význam Lisabonské strategie spočívá především v koordinaci hospodářské politiky členských zemí. Tato kapitola Lisabonská strategie a Česká republika nám představí, jak byla v plnění Lisabonských cílů úspěšná právě Česká republika a zároveň jakých výsledku bylo v období naplňování Lisabonské strategie dosaženo.

Jako ukázkou pokroku ČR, EU-27 a USA, jako zástupce vyspělé ekonomiky v období od roku 2000-2008, jsem si vybrala 3 strukturální ukazatele, mající podmínku splnit do roku 2010 tzv. Lisabonskou normu.

Graf 4.1 Plnění LN ukazatele hrubé domácí výdaje na výzkum a vývoj

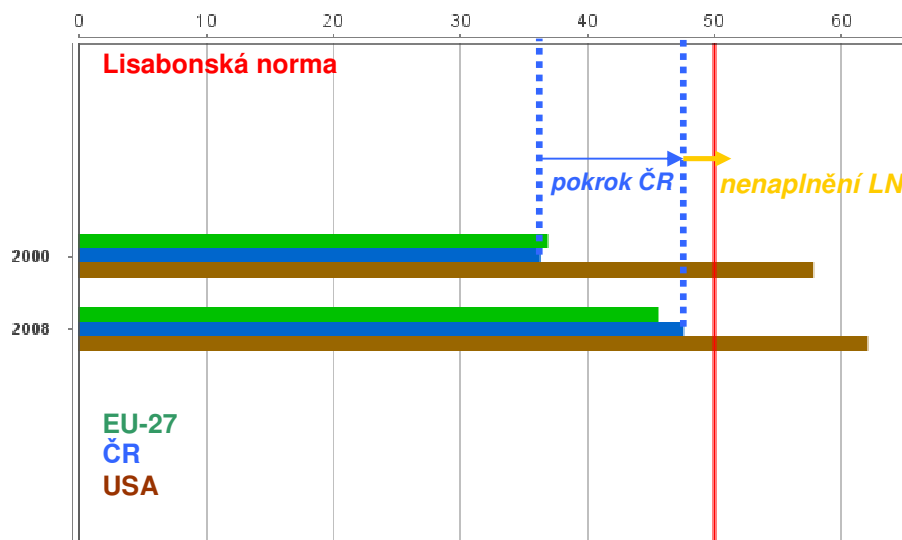

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>, vlastní úprava

Graf 4.1 Hrubé domácí výdaje na výzkum a vývoj znázorňuje, jakého pokroku dosáhla ČR od roku 2000 do roku 2008 v oblasti zvyšování hrubých domácích výdajů

na výzkum a vývoj. I přes patrný pokrok, je viditelné, že Lisabonské normy nebylo v daném období naplněno, a to ani jednou ze sledovaných ekonomik.

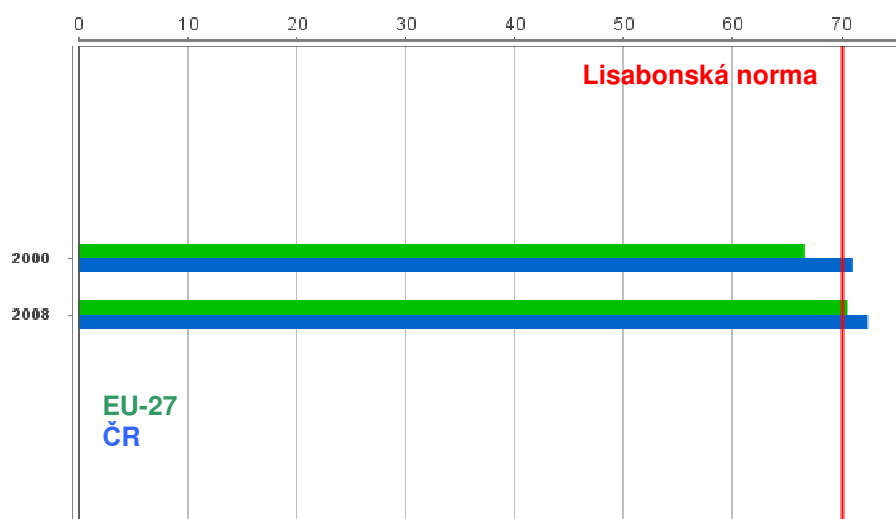
Graf 4.2 Plnění LN ukazatele míra zaměstnanosti starších pracovníků

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>, vlastní úprava

Graf míry zaměstnanosti starších pracovníků přináší pro ČR příznivější výsledky sledovaného pokroku. I přesto, že ve sledovaném období dosáhla ČR téměř 10% pokroku, nepodařilo se jí 50% Lisabonské normy dosáhnout.

Graf 4.3 Plnění LN ukazatele míra zaměstnanosti

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>, vlastní úprava

Poslední z vybraných a zároveň jedním z nejlépe naplňovaných ukazatelů je ukazatel míry zaměstnanosti. Z grafu můžeme vyčíst, že požadovanou míru 70%

míry zaměstnanosti splňovala ČR již v roce 2000 a svůj výsledek v roce 2008 ještě potvrdila mírným procentuálním růstem.

4.1 Lisabonský proces ve vazbě na Českou republiku

Jako důležité se v rámci Lisabonské strategie z pohledu ČR jeví především aktivní zapojení se do procesu implementace dílčích cílů na národní úrovni a zároveň prosazování přijetí takových opatření na úrovni evropské, která budou vhodně doplňovat národní hospodářskou strategii.

Do Lisabonského procesu se ČR zapojila, ač nepřímo, již v roce 2000 a to v rámci přípravy na vstup do EU, kdy mnohá již přijatá opatření na evropské úrovni implementovala na úrovni národní. Mnoha z implementovaných opatření však nebyla bohužel zahrnuta do uceleného koncepčního rámce a byla realizována odděleně od národní hospodářské strategie. V oblasti legislativy věnovala v předvstupním období Česká republika pozornost především harmonizaci národního práva s legislativou Evropských společenství. Toto období můžeme označit jako proces pasivního přejímání existujících evropských právních norem, jelikož na tzv. aktivní pozici k nově vytvářeným legislativním úpravám ES nebyla jednak dostatečná kapacita na straně ČR, ale ani prostor poskytnutý ze strany EU.

V listopadu roku 2001 byl Evropskou komisí zveřejněn *Strategický dokument k rozšiřování EU*, který deklaroval snahu zapojit kandidátské země včetně České republiky do Lisabonského procesu. Pro tyto státy se tak otevřela možnost vyšší participace na hospodářsko-politických procesech probíhajících v EU. O rok později, v roce 2002, bylo v České republice započato systematické monitorování Lisabonské agendy. Institucionální dimenze zapojení České republiky do lisabonského procesu je na národní úrovni koordinována prostřednictvím předsedy vlády, který je pověřen celkovou koordinační a monitorovací funkcí, pro zajištění intenzivnější komunikace a posílení koordinačních mechanismů mezi ministerstvy, institucemi spolupracující na procesu Lisabonské strategie a ostatními ústředními orgány státní správy vznikla Meziresortní komise Úřadu vlády ČR pro naplňování cílů Lisabonské strategie. Tento institut má v kompetenci řešení otázek koncepčního a strategického charakteru a zároveň se každoročně zaměřuje na prioritní oblasti ČR.

V březnu 2003 byl vládou schválen materiál *Zpráva o aktuálním stavu Lisabonského procesu v České republice*. Tento dokument obsahoval první souhrnnou informaci o zapojení České republiky do Lisabonského procesu. Obsah tohoto dokumentu se stal podkladem Vlády ČR pro stanovení hlavních priorit⁴⁸. Tyto priority byly v příštím roce vyhodnoceny ve *Zprávě o stavu naplňování Lisabonského procesu v České republice v roce 2003 a jeho předpokládaném vývoji v roce 2004*⁴⁹.

Každá členská země měla za úkol přijmout vlastní Národní program reforem a předložit jej do 15. října 2005 Evropské komisi ke schválení. V říjnu 2006 byla vydána *Zpráva o plnění národního Lisabonského programu 2005-2008 reforem České republiky*. Tato zpráva byla rozčleněna do 5 částí⁵⁰, které poskytují informace o důležitých událostech v letech 2005-2008. V roce 2005 byl Českou republikou přijat tříletý Národní program reforem, prostřednictvím něhož převzala ČR odpovědnost za plnění revidované Lisabonské strategie. Národní program reforem obsahoval zrevidované priority a reformní opatření v oblasti makroekonomické, mikroekonomické a zaměstnanosti. Při výběru priorit na toto tříleté období byl kladen důraz především na jejich realizovatelnost, na schválený rámec rozpočtu ČR a možnosti efektivního vyhodnocení dosažených výsledků. Rok 2006 byl pro orgány Evropské unie a současně tedy i Českou republiku prvním rokem, kdy měla možnost provést evaluaci dosaženého pokroku reforem, navržených v roce 2005. Při hodnocení České republiky ocenila Evropská komise celkové zaměření reformních opatření, zejména pokračování reformy veřejných financí, posílení a zvýšení konkurenceschopnosti při respektování principu udržitelného rozvoje a zvýšení flexibility trhu práce. Jako oblasti, kterým by se měla věnovat stále větší pozornost, označila Evropská komise zajištění dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí, obzvláště pak s ohledem na plánovanou reformu penzijního systému a systému zdravotní péče, politiky výzkumu a vývoje a rozvoj lidského kapitálu pro tuto oblast, rozvoj lidského kapitálu prostřednictvím celoživotního učení, zohlednění skupin osob

⁴⁸ Pozn.: koordinace makroekonomických politik, politika zaměstnanosti, výzkum a vývoj, vzdělávání

⁴⁹ **Zdroj:** VLÁDA ČR, http://www.vlada.cz/files/eu/dokumenty/lisabon/Material_2004/04_lp_a_eu_a__r_2003_a_2004.pdf

⁵⁰ 1. Úvod, 2. Vzájemná provázanost Národního strategického referenčního rámce s Národním programem reforem, 3. Část makroekonomická, 4. Mikroekonomická část, 5. Část zaměstnanost

znevýhodněných na trhu práce regionální rozdíly v nezaměstnanosti, jak se uvádí ve Zprávě o plnění národního Lisabonského programu 2005-2008 reforem České republiky. V souladu se závěry jarní Evropské rady v roce 2006 byla provedena analýza I jedné z jeho příloh, konkrétně pak příloha III - Energetická politika pro Evropu. Na jejím základě bylo rozhodnuto o tom, že není nezbytné doplňovat stávající Národní program reforem o další opatření v energetické oblasti s ohledem na celkovou jeho celkovou orientaci. V oblasti energetiky považuje ČR za klíčové zachování národní svrchovanosti při volbě primárních energetických zdrojů, který se odráží již ve stávajícím znění Národního programu reforem.

Je velice důležité, aby provádění jednotlivých kroků Národního programu reforem, případně jejich aktualizace, byla v souladu s ostatními strategickými dokumenty. V tutéž dobu, kdy byl poprvé vyhodnocován pokrok v plnění Národního programu reforem, byla připravena první Národní zpráva o strategiích sociální ochrany a sociálního začleňování České republiky. Tato zpráva vycházela ze společných cílů procesu koordinace politik v oblasti sociální ochrany a sociálního začleňování, navrženými Evropskou komisí ve svých sděleních. *„Pracujme společně, pracujme lépe: nový rámec pro otevřenou koordinaci politiky sociální ochrany a začlenění v Evropské unii“* z prosince 2005.⁵¹

Národní zpráva poskytuje souhrn problémů, se kterými se Česká republika potýká v oblasti podpory sociální soudržnosti, boje s chudobou a sociálním vyloučením, modernizace důchodového systému a systému zdravotní a dlouhodobé péče. Vytvoření Národního programu reforem bylo založeno převážně na partnerském přístupu se zainteresovanými subjekty, jako jsou ministerstva, ostatní ústřední orgány státní správy, hospodářští a sociální partneři, kraje a nevládní organizace. Tento přístup, jako takový, zůstal základem i pro implementaci reformních opatření a současně i pro první hodnocení dosaženého pokroku. Rada projektu, především v oblasti zaměstnanosti a vzdělávání, probíhá v úzké spolupráci s občanskými i profesními organizacemi. Národní program reforem České republiky 2008-2010⁵².

⁵¹ **Zdroj:** ZPRÁVA O PLNĚNÍ NÁRODNÍHO LISABONSKÉHO PROGRAMU 2005 – 2008, dostupné na: [Web: http://ec.europa.eu/growthandjobs/documentation/index_en.htm#recover](http://ec.europa.eu/growthandjobs/documentation/index_en.htm#recover)

⁵² **Zdroj:** ČESKÁ REPUBLIKA. NÁRODNÍ PROGRAM REFOREM ČESKÉ REPUBLIKY 2008 – 2010, dostupné na: http://ec.europa.eu/growthandjobs/documentation/index_en.htm#recovery

Národní program reforem České republiky 2008-2010 byl vydán v říjnu 2008 a jeho obsah tvoří šest samostatných kapitol.⁵³ Makroekonomická kapitola se zabývá například hospodářskou stabilitou a udržitelným růstem a podporou efektivního rozdělování zdrojů, zaměřených na růst a zaměstnanost. Makroekonomická oblast také řeší otázky v oblasti zajištění vývoje mezd takovým způsobem, aby přispívali k makroekonomické stabilitě a růstu a také podporu větší soudržnosti mezi makroekonomickou, strukturální politikou a politikou zaměstnanosti. Posledním bodem makroekonomické části Národního programu reforem je doporučení přispívat k dynamickému a řádnému fungování hospodářské a měnové unie.

Mikroekonomická část, je nejrozsáhlejší částí Národního programu reforem. Zabývá se oblastmi jako je zvyšování a zlepšování investic do výzkumu a vývoje, inovacemi, budováním cest přístupů k informacím a informačním technologiím, posilováním konkurenční výhody průmyslové základny nebo podporou udržitelného využívání zdrojů při posilování vzájemného působení mezi ochranou životního prostředí a hospodářským růstem. Dalšími z oblastí, na které se mikroekonomická část zaměřila, je rozšiřování a prohlubování vnitřního trhu, podpora malých a středních podniků, propojování evropské infrastruktury, zajištění otevřených a konkurenceschopných trhů uvnitř i vně Evropy s využitím výhod, jež přináší globalizace.

Část zaměstnanost, je zaměřena na samotné provádění politiky zaměstnanosti a podporu celoživotního přístupu k práci. Cílem se stává také zajištění inkluzivních trhů práce, zvýšení přitažlivosti práce a zajištění, aby se osobám, jež hledají práci a jsou nějakým způsobem znevýhodněné nebo delší dobu neaktivní, vyplatilo pracovat. Další součástí bloku zaměstnanost, je podpora flexibility kombinované s jistotou zaměstnání a zmírnění segmentace trhu práce s náležitým přihlédnutím k úloze sociálních partnerů. Do části zaměstnanost patří také kapitoly, týkající se zajištění vývoje nákladů na pracovní sílu a metod stanovování mezd

⁵³ I. Úvod, II. Vývoj české ekonomiky, III. Makroekonomická část, IV. Mikroekonomická část, V. Část zaměstnanost, VI. Vazba NPR a opatření financovaných ze SF EU

podporující zaměstnanost spolu se zvýšením a zkvalitněním investic do lidského kapitálu.⁵⁴

4.2 Srovnání dosažených výsledků ČR v období 2000-2008 pomocí strukturálních ukazatelů s průměrnými výsledky dosažených EU-27

Pro pravidelné vyhodnocování pokroku v naplňování Lisabonské strategie, používá Evropská komise tzv. strukturální indikátory, jak již bylo zmíněno v podkapitole 3.1. Hodnocení Lisabonské strategie podle strukturálních ukazatelů.

Jeden z problémů, které hodnocení konkurenceschopnosti členských zemí dle indikátorů komplikují, je problém aktuálnosti dat, a to zvláště u zemí, které do EU přistoupily od roku 2004. V některých případech jsou statistická data nesourodá a vychází z různých zdrojů, což přispívá ke zkreslení některých mezinárodních srovnání. Jiný problém pak často nastává při samotné interpretaci indikátorů a v dostupnosti aktuálních dat. Zdrojem dat pro srovnání dosažených výsledků České republiky, Evropské unie a zástupce vyspělých ekonomik, Spojených států Amerických, jsou data z Evropského a Českého statistického úřadu, která ovšem nejsou v případě některých indikátorů dostupná v některých letech a v případě USA, u některých indikátorů vůbec. Z hlediska aktuálnosti dat jsou dostupná z velké části data pouze do roku 2008.

Pomineme-li však všechny tyto nuance, dosahuje Česká republika v celkovém srovnání členských a přistupujících zemí velmi často průměrných hodnot. Názorné srovnání výsledků nalezneme v tabulkách, které nám poskytnou přehled všech čtrnácti indikátorů a výsledků, jež v jednotlivých oblastech bylo ČR, EU-27 a v některých případech i USA dosaženo v letech 2000-2008.

⁵⁴ **Zdroj:** ČESKÁ REPUBLIKA. NÁRODNÍ PROGRAM REFORM ČESKÉ REPUBLIKY 2008 – 2010, dostupné na: http://ec.europa.eu/growthandjobs/documentation/index_en.htm#recovery

Tabulka 4.1 DP na obyvatele v paritě kupní síly⁵⁵

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
EU-27	100	100	100	100	100	100	100	100	100
ČR	68,5	70,2	70,4	73,4	75,1	75,9	77	80,1	80,4
USA	160,9	156,5	154,2	156,3	157,3	159	158,1	155,6	154,6

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsieb010>, vlastní úprava

Ukazatel hrubého domácího produktu, jako ukazatel hospodářské aktivity, je prvním z indikátorů, pomocí kterého můžeme provést srovnání jednotlivých ekonomik. Z tabulky vyplývá, že se HDP ČR od roku 2000 vyvíjelo kladně, ale na průměrnou hodnotu EU nedosáhlo ani v roce 2008. ČR se tak stále nachází oproti EU-27 pod průměrem úrovně HDP na hlavu. Na rozdíl od ČR, prokazuje USA v roce 2008 ve srovnání s EU-27 nadprůměrné hodnoty, které však mají v období 8 let klesající charakter.

Tabulka 4.2 Produktivita práce na zaměstnance⁵⁶

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
EU-27	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
ČR	61,8	63,3	63	66,5	68	68,6	69,3	71,5	71,9	71,9	72,5
USA	141,8	140,3	140,2	142	143	144,1	143,8	143,2	144,8	150,8	152,9

Zdroj: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/structural_indicators/indicators/short_list, vlastní úprava

V ukazateli produktivity práce si ČR nevede v porovnání s průměrem členských zemí příliš dobře, na druhou stranu po dobu desetiletého období vykazuje patrný růst. V celkovém porovnání všech tří sledovaných ekonomik dosahuje

⁵⁵ **Objemový index HDP na obyvatele ve standardech kupní síly**, vyjádřený ve vztahu k EU-27=100, slouží k srovnání mezi jednotlivými zeměmi. Je-li index země vyšší než 100, je úroveň HDP na hlavu této země vyšší než průměr EU a naopak. Základní údaje jsou vyjádřeny ve standardech kupní síly, tj. společnou měnu, která eliminuje rozdíly v cenových hladinách mezi zeměmi. Umožňuje tak smysluplné srovnání objemu HDP mezi jednotlivými zeměmi.

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsieb010>, vlastní úprava

⁵⁶ **Ukazatel HDP na zaměstnanou osobu** je vyjádřený ve vztahu k průměru Evropské unie (EU-27=100). Je-li index země vyšší než 100, je úroveň HDP na zaměstnanou osobu této země vyšší než průměr EU a naopak. Základní údaje jsou vyjádřeny společnou měnu, která eliminuje rozdíly v cenových hladinách mezi zeměmi umožňují tak jejich smysluplné srovnání objemu HDP.

Zdroj: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/structural_indicators/indicators/short_list, vlastní úprava

nejlepších výsledků opět USA, které se v letech 2009 a 2010 může pochlubit opět výborných výsledků, které oproti průměru EU-27=100, dosahují hodnoty 150,8 a v roce 2010 dokonce 152,9.

Tabulka 4.3 Úroveň dosaženého vzdělání mládeže⁵⁷

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
EU-27	76,6	76,6	76,7	76,9	77,1	77,5	77,9	78,1	78,5
ČR	91,2	90,6	92,2	92,1	91,4	91,2	91,8	91,8	91,6

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsiir110>, vlastní úprava

V indikátoru úrovně dosaženého vzdělání mládeže dosahuje ČR velmi dobrých výsledků. Procentuální podíl vzdělaných mladých lidí ve věku 20-24 let činí ve všech sledovaných letech přes 90%, oproti průměru EU-27, který dosahuje svého maxima v roce 2008 a to s hodnotou 78,5%. Hodnoty pro USA nebyly bohužel na Evropském statistickém úřadě k dispozici.

Tabulka 4.4 Hrubé domácí výdaje na výzkum a vývoj⁵⁸

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
EU-27	1,85	1,86	1,87	1,86	1,82	1,82	1,85	1,85	1,9
ČR	1,21	1,2	1,2	1,25	1,25	1,41	1,55	1,54	1,47
USA	2,69	2,71	2,6	2,6	2,53	2,56	2,59	2,65	2,76

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsiir020>, vlastní úprava

Nelichotivé výsledky pro ČR vykazuje také ukazatel hrubých domácích výdajů na výzkum a vývoj. V ČR je v průběhu let 2000-2008 vynakládáno na výzkum a vývoj v průměru pouze 1,3% HDP, což je v porovnání s tzv. barcelonským cílem, vynaložit do roku 2010 více než výše 3% HDP, o polovinu méně. Přibližně polovinu výdajů

⁵⁷ Ukazatel **úrovně dosaženého vzdělání mládeže** je definován jako procentuální podíl mladých lidí ve věku 20-24 let, kteří dosáhli alespoň vyššího středního vzdělání.
Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsiir110>

⁵⁸ **Hrubé domácí výdaje na výzkum a vývoj** tvoří součet čtyř veličin, a to procento HDP, procento hrubých domácích výdajů financovaných průmyslem, vládou a ze zahraničí.
Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsiir020>

představují výdaje soukromé. V EU-27 činí průměrně výdaje 1,9% HDP. Nejvíce se tzv. Lisabonské normě přiblížilo USA s výsledkem 2,6% HDP. Oblast výzkumu a vývoje zahrnuje tvůrčí práce prováděnou na systematickém základě s cílem zvýšit úroveň znalostí, včetně znalostí o člověku, kultuře a společnosti, při využití těchto znalostí k navržení nových aplikací.

Tabulka 4.5 Srovnání cenové úrovně ⁵⁹

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
EU-27	100	100	100	100	100	100	100	100	100
ČR	48	50	57	54,5	55,4	58,1	61,3	62,4	72,8
USA	121,1	126	119,7	101,4	92,8	92,5	92,1	84,6	81,2

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsier010>, vlastní úprava

Při pohledu na tabulku Srovnání cenové úrovně, lze konstatovat, že se ČR opět nachází pod průměrem EU-27, a to s hodnotou 72,8. Současně s ČR dosahuje podprůměrných hodnot také USA. Lze říci, že v celkovém vyjádření je v ČR relativně levněji než v EU-27 a zároveň v USA. Na druhou stranu je důležité podotknout, že od roku 2000 je u ČR patrný téměř dvojnásobný nárůst poměru výkonu parit kupní síly a tržního směnného kurzu.

Tabulka 4.6 Podnikové investice ⁶⁰

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
EU-27	18,4	17,8	17,3	17,1	17,2	17,7	18,2	18,7	18,4
ČR	24,4	24,5	23,6	22,1	21	20	19,7	20,5	19

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsier140>, vlastní úprava

⁵⁹ **Komparativní cenová úroveň** každé země je vyjádřena jako poměr mezi výkonem parit kupní síly a tržního směnného kurzu. Parity kupní síly jsou směnné kursy, které převádějí ekonomické ukazatele vyjádřené v národních měnách na společnou měnu, zvanou Standard kupní síly, která vyrovnává kupní sílu jednotlivých národních měn, a tím umožní smysluplné srovnání. Tento poměr je uveden ve vztahu k průměru EU27 = 100. Je-li index srovnávací cenové úrovně uvedený pro zemi vyšší / nižší než 100, dotčené země jsou relativně drahé / levné ve srovnání s průměrem EU.

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsier010>

⁶⁰ Ukazatel **podnikové investice** je definován jako celková tvorba hrubého fixního kapitálu, vyjádřená jako procentuální hodnota HDP. Poměr dává podíl HDP, který je používán v soukromém sektoru k investicím.

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsier140>

Ve srovnání s průměrem EU, si Česká republika vede v oblasti podnikových investic o poznání lépe, a to v důsledku restrukturalizace a v souvislosti s přílivem zahraničních investic do ČR. Nejvyššího podílu investic dosáhla ČR v roce 2001, a to 24,5% HDP.

Hodnoty USA pro ukazatel podnikových investic opět nebyly k dispozici a proto je provedeno srovnání stejně tak jako u předešlého ukazatele úrovně dosaženého vzdělání a současně následujících ukazatelů míry zaměstnanosti, míry rizika chudoby po vyplacení sociálních dávek, rozptýlení regionální míry zaměstnanosti, emise skleníkových plynů a objem nákladní dopravy k HDP pouze ČR a EU-27.

Tabulka 4.7 Míra zaměstnanosti⁶¹

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
EU-27	66,6	66,9	66,7	67	67,4	68,1	69,1	70	70,5
ČR	71	71,2	71,6	70,7	70,1	70,7	71,2	72	72,4

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsiem010>, vlastní úprava

Od roku 2004 dosahuje ČR v ukazateli míry zaměstnanosti uspokojivých a přibližně o 2% lepších výsledků oproti výsledkům EU-27. V období od roku 2000-2003 se přibližně jedná dokonce o 4% lepší výsledky. Tyto výsledky mohou mít přímou vazbu na výborné výsledky, kterých ČR dosahuje ve strukturálních ukazatelích týkajících se vzdělání.

⁶¹ **Míra zaměstnanosti**, vyjádřena v procentech, se vypočítá jako podíl počtu zaměstnaných osob ve věku 20 až 64 let v a celkového počtu obyvatel stejné věkové skupiny. Indikátor je založen na šetření pracovních sil v EU. Průzkum zahrnuje celou populaci žijící v domácnostech a vylučuje ty, žijící v kolektivních zařízeních, jako jsou penziony, hotely, koleje a nemocnice. Za zaměstnanou populaci se v rámci výpočtu považují osoby, které během referenčního týdne vykonávali nějakou práci za odměnu nebo zisk, a to nejméně jednu hodinu, nebo z osob, jež jsou zaměstnány, ale v daném období nepracovaly například z důvodu čerpání dovolené na zotavenou.

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsiem010>

Tabulka 4.8 Míra zaměstnanosti starších pracovníků podle pohlaví⁶²

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
EU-27	36,9	37,7	38,5	40	40,7	42,3	43,5	44,6	45,6
ČR	36,3	37,1	40,8	42,3	42,7	44,5	45,2	46	47,6
USA	57,8	58,6	59,5	59,9	59,9	60,8	61,8	61,8	62,1

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsiem020>, vlastní úprava

Stejně tak jako u ukazatele míry zaměstnanosti, dosahuje ČR ve srovnání s průměrnými hodnotami míry zaměstnanosti starších pracovníků EU-27 dobrých výsledků. Opět je od roku 2002 patrný 2% náskok ČR oproti průměru EU-27. Porovnáme-li však všechny sledované ekonomiky, prvenství si s 62,1% mírou zaměstnanosti drží USA.

Tabulka 4.9 Míra rizika chudoby po vyplacení sociálních dávek⁶³

	2005	2006	2007	2008
EU-27	16	16	17	17
ČR	10	10	10	9

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsisc030>, vlastní úprava

U strukturálního ukazatele míry rizika chudoby po vyplacení sociálních dávek, komplikuje jeho úplné srovnání dostupnost dat, které nejsou do roku 2005 k dispozici. Z dat v letech 2005-2006 lze vyčíslit téměř konstantní stav ČR v oblasti tohoto ukazatele. ČR za sledované čtyřleté období vykazuje v průměru 9,75% míru rizika chudoby, což můžeme v porovnání s 16,5 % mírou v EU-27 považovat za velmi dobrý výsledek. V celkovém hodnocení tohoto ukazatele, však nemůžeme hovořit o kladných výsledcích. Cílem všech členských států je vynakládat řadou

⁶² **Míra zaměstnanosti starších pracovníků**, vyjádřená v procentech, se vypočítá jako podíl počtu osob ve věku 55 až 64 let v zaměstnání celkového počtu obyvatel stejné věkové skupiny. Indikátor je založen na stejných pravidlech jako předchozí ukazatel Míra zaměstnanosti.

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsiem020>

⁶³ **Míra rizika chudoby po vyplacení sociálních dávek**, vyjádřena v procentech, je vypočítána jako podíl osob s vyrovnaným disponibilním příjmem pod hranicí rizika/nad prahem chudoby, která je stanovena na 60% národního mediánového disponibilního příjmu (po sociálních transferech).

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsisc030>

opatření intenzivní úsilí, které by mělo tento ukazatel v příštích letech minimalizovat na nejnižší možnou úroveň.

Tabulka 4.10 Míra dlouhodobé nezaměstnanosti ⁶⁴

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
EU-27	4	3,9	4	4,1	4,2	x	3,7	3,1	2,6
ČR	4,2	4,2	3,7	3,8	4,2	4,2	3,9	2,8	2,2
USA	0,2	0,3	0,5	0,7	0,7	0,6	0,5	0,5	0,6

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsisc070>, vlastní úprava

Tato tabulka poukazuje na téměř totožný vývoj míry dlouhodobé nezaměstnanosti ČR a EU-27 ve všech sledovaných letech. V roce 2004 dokonce vykazovali obě ekonomiky stejnou míru nezaměstnanosti ve výši 4,2%. V porovnání s USA, jehož míra dlouhodobé nezaměstnanosti nepřekračuje po celé sledované období 1%, lze označit průměrné výsledky členských zemí za nepříznivé.

Tabulka 4.11 Disperze regionální míry zaměstnanosti ⁶⁵

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
EU-27	13,0	13,2	13,2	12,9	12,1	11,9	11,4	11,1
ČR	5,8	5,7	5,6	5,8	5,6	5,5	5,2	4,6

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsisc050>, vlastní úprava

Ve srovnání s průměrem EU-27 si Česká republika vede v ukazateli rozptylu regionální míry zaměstnanosti lépe. Situace velkého rozdílu v zaměstnanosti jednotlivých regionů EU-27 je ovlivněna především vysokou mírou nezaměstnanosti

⁶⁴ **Ukazatel dlouhodobé míry nezaměstnanosti**, vyjádřen v procentech, se vypočítá stejně jako ukazatel míry nezaměstnanosti a to s rozdílem délky trvání. Za dlouhodobou nezaměstnanost se považuje nezaměstnanost trvající 12 a více měsíců.

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsisc070>

⁶⁵ **Disperze regionální míry zaměstnanosti** na úrovni NUTS2 ve věkové skupině 15-64 poukazuje na regionální rozdíly v zaměstnanosti v rámci jednotlivých zemí a skupin zemí. Rozptyl regionální míry zaměstnanosti je nulová, pokud jsou míry zaměstnanosti ve všech regionech totožné, rozptyl se však zvýší, pokud se zvyšují rozdíly mezi mírou zaměstnanosti mezi jednotlivými regiony. Ukazatel není aplikovatelný pro členské země, kterým náleží pouze jedna nebo dvě úrovně NUTS 2 regiony. Oblastní míry zaměstnanosti představují roční průměrné hodnoty a jsou převzaty z výběrového šetření pracovních sil Evropské unie.

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsisc050>

méně vyspělých členských států, které tak průměr disperze regionální míry zaměstnanosti EU-27 o poznání navyšují. V období let 2000-2007 je viditelný pokrok EU-27 ve snaze snižování těchto disparit.

Tabulka 4.12 Emise skleníkových plynů ⁶⁶

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
EU-27	90,8	91,8	91	92,6	92,6	91,9	91,8	90,7
ČR	75,8	76,9	74,7	75,1	75,7	75,3	76,8	77,6

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsien010>, vlastní úprava

Ve srovnání s rokem 1990, který je považován za základní a je vyjádřen indexem s hodnotou 100, lze poukázat v případě ČR na růst míry emisí skleníkových plynů od roku 2000-2007 a v případě průměru států EU-27 lze konstatovat že jeho dosažené hodnoty v průběhu sledovaného období stagnují.

Tabulka 4.13 Energetická náročnost národního hospodářství ⁶⁷

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
EU-27	187,39	187,85	185	187,28	184,88	181,51	176,06	169,39
ČR	659,13	658,88	654,5	685,77	660,22	613,25	587,73	553,16
USA	216,63	210,74	210,15	204,52	201,4	196,82	189,77	189,71

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsien020>, vlastní úprava

Jedny z nejhorších výsledků ČR dosahuje v ukazateli energetické náročnosti národního hospodářství, která je čtyřnásobná ve srovnání s průměrem EU a vypovídá o nadměrné spotřebě energie. Srovnáme-li rok 2000 s rokem 2007 je patrný pokrok, který ČR v oblasti energetické náročnosti ušla. ČR dokázala snížit svou energetickou náročnost z hodnoty 659,13 v roce 2000 na hodnotu 553,16

⁶⁶ **Celkové emise** jsou prezentovány jako indexy, přičemž za základní rok je považován rok 1990=100. Obecně platí, že základním rokem je rok bez-fluorovaných skleníkových plynů (CO₂, CH₄ a N₂O). Údaje nezahrnují emise a propady v důsledku změn ve využívání půdy a lesnictví
Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsien010>

⁶⁷ Ukazatel **energetické náročnosti národních ekonomik** měří spotřebu energie v hospodářství a jeho celkové energetické účinnosti. Hrubá domácí spotřeba energie se vypočítá jako součet hrubá domácí spotřeba energie z pěti typů: uhlí, elektřina, ropa, zemní plyn a obnovitelné zdroje energie. Údaje o HDP jsou přijímána na zřetěžené objemy s referenčním rokem 2000. Poměr energetické náročnosti se určí jako podíl k hrubé domácí spotřebě HDP.
Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsien020>

v roce 2007, i přes snížení náročnosti v období 7 let dosahuje ČR katastrofálních výsledků.

Posledním ze strukturálních ukazatelů je ukazatel objemu nákladní dopravy vyjádřený k HDP. Tabulka nám poskytuje hodnoty indexu vyjádřené ve vztahu k základnímu roku 2000, který má hodnotu 100. V roce 2001 nastal jak u ČR tak u EU-27 mírný pokles, který u EU-27 střídavě přetrvával až do roku 2004, kdy hodnota indexu vzrostla na 105,4. V případě ČR můžeme zaznamenat opačný vývoj. Jako roky růstu objemu nákladní dopravy k HDP lze označit pouze období let 2002-2003. Od roku 2004 je pak evidentní značný pokles tohoto ukazatele.

Tabulka 4.14 Objem nákladní dopravy k HDP ⁶⁸

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
EU-27	100	99	100	99,4	105,5	105,4	106,3	106,8
ČR	100	99,6	103,9	105,2	98,6	88,5	94	86,4

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsien060>, vlastní úprava

Z hodnocení všech čtrnácti indikátorů vyplývá, že by se ČR měla zaměřit především na řešení strukturálních problémů na trhu práce a vytváření podmínek pro zrychlení růstu produktivity práce. Růst produktivity práce by měl být realizován prostřednictvím posílení schopnosti systémů vzdělávání a prostřednictvím odborné přípravy reagovat na potřeby trhu práce a podporou výzkumu, vývoje a inovací. Současně by měl být kladen důraz na podporu podnikání, zejména malých a středních podniků, pomocí odstraňování administrativních překážek a posílení právního rámce při zlepšení přístupu k finančním zdrojům. Grafy srovnání dosažených výsledků ČR u všech čtrnácti strukturálních ukazatelů s průměrnými výsledky dosaženými za celou EU-27 v období 2000-2008 nalezneme v příloze č.3 Přehled vývoje strukturálních ukazatelů v ČR a EU-27.

⁶⁸ **Objem nákladní dopravy k HDP** je vyjádřen jako index objemu vnitrostátní nákladní dopravy k HDP a je indexován v roce 2000. Tento ukazatel je definován jako poměr mezi t-kilometrů (druhy pozemní) a HDP. Podzemní druhy dopravy zahrnují dopravu po silnici, železnici a vnitrozemských vodních cestách. Železniční a vnitrozemská vodní doprava je založená na pohybu na území členského státu, bez ohledu na státní příslušnost vozidla nebo lodě. Silniční doprava je založena na veškerém pohybu vozidel registrovaných v tuzemsku.

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsien060>

5 ZÁVĚR

V mé diplomové práci jsem se zabývala Lisabonskou strategií, nástrojem, prostřednictvím něhož usilovala Evropská unie od roku 2000 po desetileté období dostát svým závazkům, a stát se nejkonkurenceschopnější a vysoce dynamickou ekonomikou založenou na znalostech. Zda-li se Evropské unii ve sledovaném období podařilo splnit stanovené lisabonské cíle v plné výši bylo předmětem mého zkoumání.

Ve své diplomové práci jsem si stanovila dvě teze, přičemž první z nich, Lisabonská strategie představuje ambiciózní strategii, s pomocí které se Evropské unii během desetiletého období podaří naplnit její stanovené cíle, jsem na základě provedených srovnání a analýz ve třetí kapitole Hodnocení Lisabonské strategie vyvrátila, jelikož se EU stanovených cílů v požadovaném období naplnit nepodařilo. Druhá z tezí, Česká republika alespoň ve třetině ze všech sledovaných strukturálních ukazatelů dosáhne lepších výsledků než průměr EU-27, se zaměřila na plnění cílů ČR. I přes kladné tempo růst u jednotlivých ukazatelů, se ČR nepodařilo, s výjimkou ukazatele míry zaměstnanosti, lisabonské normy dosáhnout, tudíž musím i druhou z tezí na základě hodnocení provedených pomocí strukturálních ukazatelů, vyvrátit.

Druhá kapitola s názvem „Lisabonská strategie“ je zaměřena na příčinu vzniku strategie pro růst a zaměstnanost, na proces řízení lisabonského procesu a také na hlavní prvky LS, které představují tři oblasti, tzv. pilíře, které vzájemně propojují hlavní strategické cíle v podobě snahy dosažení plné zaměstnanosti a kvality pracovních míst, stát se konkurenceschopnější ekonomikou založenou na znalostech, utvořit modernější sociální model a zajistit odpovídající ochranu životního prostředí. V rámci této kapitoly jsem vytyčila silné a slabé stránky EU, které se staly východiskem pro realizaci strategie, která měla napomoci naplnit priority ekonomického, sociálního a ekologického charakteru.

Prostřednictvím analýz provedených v rámci třetí kapitoly „Hodnocení Lisabonské strategie“ se pokusím odpovědět na otázku, týkající se výsledků konkurenceschopnosti, kterých dosahují jednotlivé státy Evropské unie a zároveň Evropská unie jako celek. Jednou z překážek, se kterou jsem se v rámci zpracování

diplomové práce setkala, byla překážka nedostatečné aktuálnosti dat týkající se strukturálních ukazatelů, které jsou na Evropském statistickém úřadu dostupná. Data nejsou k požadovanému roku 2010 dostupné, a tím i potřebné údaje nutné ke komplexnímu zpracování hodnocení. K dispozici jsou data pouze do roku 2008, a proto se výsledky prezentované v mé diplomové práci vztahují pouze na období let 2000-2008. Vytvořit predikce následného vývoje let 2009 a 2010, dle vývoje, který lze vysledovat na základě let 2000-2008 je velice těžké a to především z důvodu hospodářské krize, které výsledky v daných letech zcela jistě radikálně ovlivnila.

Pomocí tabulek a grafů jsem provedla analýzu, z které vyplývají následující skutečnosti. Po provedení hodnocení konkurenceschopnosti EU-27 a USA dle studie Lisabon review, jsem dospěla k závěru, že USA dosahuje oproti EU-27 ve sledovaném období 2006-2008 náskok v podobě vyššího bodového skóre. EU-27 dosáhlo hodnoty 4,73 bodů a USA 5,44 bodů. Nejvyššího průměrného bodového ohodnocení členských států dosahuje oblast finančních služeb s hodnotou 5,41. Nejmenšího bodového skóre bylo EU-27, stejně tak jako USA docíleno v oblasti udržitelného rozvoje. Dalším z možných hodnocení, které jsem v souvislosti s LS provedla, byla analýza strukturálních ukazatelů. Z celkového hodnocení však opět uhájilo prvenství USA, i přes patrný pokrok EU-27 ve sledovaném období.

Také na otázku, týkající se nedostatků se kterými se Lisabonská strategie potýkala a otázek ohledně její budoucnost po roce 2010 nalezneme ve třetí kapitole odpověď. Jedním z nejslabších míst celého lisabonského procesu, které bylo pravděpodobně tou hlavní příčinou ne příliš efektivní realizace LS byla malá zainteresovanost členských států, potažmo všech jejich občanů. V souvislosti s budoucím vývojem LS se hovoří o tzv. Strategii EU 2020, která je koncipovaná jako nástupce stávající Lisabonské strategie a vytváří strategický rámec pro další desetileté období, a to do roku 2020.

Čtvrtá kapitola, zaměřená na Českou republiku poskytuje informace ohledně vývoje hodnot, kterých ČR dosáhla ve všech sledovaných čtrnácti ukazatelích. Z provedených srovnání, lze říci, že v klíčových oblastech jako je oblast týkající se zaměstnanosti a vzdělávání vykazuje ČR ve srovnání s průměrem EU-27 výborných výsledků.

Zůstává tedy otázkou, zda-li jednoznačně označit Lisabonskou strategii za úspěšnou či nikoliv. I přesto, že celkové hodnocení výsledků Strategie vyznívá pro EU negativně, neoznačovala bych ji jednoznačně za neúspěšnou. I přes skutečnost, že se EU nepodařilo plně dostát svým závazkům, přispěla k hospodářskému růstu, což je prioritní. Po neúspěšné realizaci Lisabonské strategie vyvstává další otázka, zda-li má vůbec EU šanci přiblížit se v konkurenceschopnosti vyspělým státům. Dle mého názoru budeme moci tuto otázku zodpovědět až na konci nově naplánované Strategie 2020, kdy uvidíme, zda-li je EU schopna poučit se z chyb a plně zefektivnit realizaci této nové Strategie natolik, aby se těmto vyspělým státům přiblížila co možná v největší míře.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:

Knihy:

- [1] EDWARD ELGAR PUB, *Europe, Globalization and the Lisbon Agenda*. 1. vyd. Hardcover, 2009. 404s. ISBN 1848441967
- [2] EUROPEAN COMMISSION, General report on the activities of the European union 2009. 1.vyd. Luxemburg: Publications Office of the European union, 2010. 52s. ISBN 978-92-79-14335-9
- [3] KLVAČOVÁ, E., MALÝ, J., MRÁČEK, K. *Lisabonská strategie: Posílí nebo oslabí evropskou konkurenceschopnost?* 1. vyd. Praha: Institut integrace České republiky do evropské a světové ekonomiky Vysoké školy ekonomické v Praze, 2006. 116 s. ISBN 80-86946-25-8
- [4] KLVAČOVÁ, E., MALÝ, J., MRÁČEK, K. *Různé cesty ke konkurenceschopnosti: EU versus USA*. 1. vyd. Praha: Institut integrace České republiky do evropské a světové ekonomiky Vysoké školy ekonomické v Praze, 2008. 236 s. ISBN 978-80-86946-84-9
- [5] KLVAČOVÁ, E., MALÝ, J., MRÁČEK, K. *Základy evropské konkurenceschopnosti*. 1. vyd. Praha: Institut integrace České republiky do evropské a světové ekonomiky Vysoké školy ekonomické v Praze, 2007. 118 s. ISBN 978-80-86946-54-2
- [6] ÚŘAD VLÁDY ČR, *Lisabonská strategie: Cesta k vyššímu hospodářskému růstu, plné zaměstnanosti a k lepším životním podmínkám*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, 2004. 15 s. ISBN 80-86734-20-X
- [7] EVROPSKÁ KOMISE, *Strategie růstu a zaměstnanosti a reforma evropské politiky soudržnosti*. 1. vyd. Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2006. 14 s. ISBN 92-79-02423-X

Elektronické publikace:

- [1] ČESKÁ REPUBLIKA. *NÁRODNÍ PROGRAM REFORM ČESKÉ REPUBLIKY 2008 – 2010* [online] . Říjen 2008. Dostupné na World Wide Web: http://ec.europa.eu/growthandjobs/documentation/index_en.htm#recovery
- [2] ČESKÁ REPUBLIKA. *VÝSLEDKY ČESKÉHO PŘEDSEDNICTVÍ V RADĚ EU* [online]. Červen 2009. Dostupné na World Wide Web: <http://www.eu2009.cz/>
- [3] ČESKÁ REPUBLIKA. *ZPRÁVA O PLNĚNÍ NÁRODNÍHO LISABONSKÉHO PROGRAMU 2005 – 2008* [online] . Říjen 2006. Dostupné na World Wide Web:http://ec.europa.eu/growthandjobs/documentation/index_en.htm#recover

- [4] INSTITUT PRO EVROPSKOU POLITIKU. *Panelová diskuse - Lisabonská strategie a Česká republika* [online]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.europeum.org/>
- [5] EUROPEAN COMMISSION. *Lisbon Strategy evaluation dokument* [online]. Únor 2010. Dostupné na World Wide Web: http://ec.europa.eu/growthandjobs/pdf/lisbon_strategy_evaluation_en.pdf
- [6] RADA EVROPSKÉ UNIE. *SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ* [online]. Listopad 2008. Dostupné na World Wide Web: <http://register.consilium.europa.eu/pdf/cs/08/st15/st15944.cs08.pdf>
- [7] WORLD ECONOMIC FORUM. *The Lisbon Review 2008* [online] . 2008. Dostupné na World Wide Web: <http://www.weforum.org/pdf/gcr/lisbonreview/TheLisbonReview2008.pdf>

World Wide Web – stránky:

- [1] BusinessInfo.cz [online] . *Lisabonská strategie - ambice jsou zapotřebí víc než kdy jindy*. [cit.4.1.2010]. Dostupné na World Wide Web <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/lisabonska-strategie-ambice-jsou/1000521/20336/>
- [2] Council of Europe [online]. *Lisabon strategy* [cit. 12.2.2010]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.coe.int/>
- [3] Český hydrometeorologický ústav[online]. *Kjótský protokol k Rámcové úmluvě OSN o změně klimatu* [cit. 10.2.2010]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.chmi.cz/cc/kjotprot.html>
- [4] Český statistický úřad [online]. *Strukturální ukazatele* [cit. 2.3.2010]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.czso.cz/>
- [5] European Commission [online] . *European competitiveness* [cit.24.2.2010] Dostupné na World Wide Web <http://ec.europa.eu/trade/creating-opportunities/trade-topics/european-competitiveness/>
- [6] European Commission [online] . *Global Europe: Competing in the world* [cit.4.2.2010] Dostupné na World Wide Web <http://ec.europa.eu/trade/creating-opportunities/trade-topics/european-competitiveness/global-europe/>

- [7] European Commission [online] . *Lisbon strategy evaluation* [cit.7.3.2010]
Dostupné na World Wide Web
http://ec.europa.eu/growthandjobs/documentation/index_en.htm#recovery

- [8] European Commission [online] . *Global Europe: Competing in the world*
[cit.4.2.2010] Dostupné na World Wide Web <http://ec.europa.eu/trade/creating-opportunities/trade-topics/european-competitiveness/global-europe/>

- [9] European Commission [online] . *Towards a green and innovative economy*
[cit.24.2.2010] Dostupné na World Wide Web
http://ec.europa.eu/growthandjobs/index_en.htm

- [10] EUROPEUM [online] . *Slabá místa Lisabonské strategie* [cit. 2.3.2010].
Dostupné na World Wide Web
http://www.europeum.org/disp_article.php?aid=708

- [11] EUROSOP.CZ [online] . *Lisabonská strategie a vnitřní trh*. [cit.3.1.2010].
Dostupné na World Wide Web <http://www.euroskop.cz/8742/sekce/lisabonska-strategie-a-vnitri-trh/>

- [12] EUROSTAT [online] . *Structural indicators* [cit. 2.3.2010]. Dostupné na World Wide Web: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/struktura/indicators/indicators/short_list

- [13] Evropská komise [online] . *Lisabonská strategie*. [cit. 26.12.2009]. Dostupné na World Wide Web
http://ec.europa.eu/ceskarepublika/abc/policies/art2377_cs.htm

- [14] Evropská komise [online] . *Podle klíčové zprávy Komise obnovená Lisabonská strategie pro růst a zaměstnanost funguje, ale aby EU uspěla v době globalizace, potřebuje provést další reformy* [cit.4.2.2010]. Dostupné na World Wide Web http://ec.europa.eu/ceskarepublika/press/press_releases/071892_cs.htm

- [15] FONDY EVROPSKÉ UNIE [online] . *Lisabonská strategie*. [cit.5.12.2009].
Dostupné na World Wide Web <http://www.strukturalni-fondy.cz/glosar/lisabonska-strategie>

- [16] Ministerstvo financí [online] . *Lisabonská strategie a národní programy reform*
[cit. 7.12.2009]. Dostupné na World Wide Web
http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/eu_program_zprava.html

- [17] Ministerstvo průmyslu a obchodu [online] . *Lisabonská strategie* [cit. 12.1.2010]. Dostupné na World Wide Web
<http://www.mpo.cz/dokument2860.html>

- [18] Ministerstvo průmyslu a obchodu [online] . *Zpráva o plnění Národního programu reforem ČR* [cit. 12.1.2010]. Dostupné na World Wide Web <http://www.mpo.cz/cz/eu-a-vnitri-trh/lisabonska-strategie/archiv.html>
- [19] Ministerstvo vnitra ČR [online] . *i2010 Evropská informační společnost pro růst a zaměstnanost* [cit. 2.12..2010]. Dostupné na World Wide Web: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/micr/eu/i2010.htm>
- [20] VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY [online] . *Lisabonská strategie a Česká republika* [cit.2.3.2010]. Dostupné na World Wide Web <http://www.vlada.cz/scripts/detail.php?id=4575>
- [21] VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY [online] . *Lisabonská strategie*. [cit. 12.1.2010]. Dostupné na World Wide Web <http://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/evropske-politiky/lisabonska-strategie/lisabonska-strategie-15285/>
- [22] WORLD ECONOMIC FORUM [online] . *History and Achievements*. [cit.20.1.2010]. Dostupné na World Wide Web <http://www.weforum.org/en/about/History%20and%20Achievements/index.htm>
- [23] WORLD ECONOMIC FORUM [online] . *The Global Competitiveness Report 2009-2010* [cit. 4.2.2010]. Dostupné na World Wide Web <http://www.weforum.org/documents/GCR09/index.html>

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ČR	Česká republika
EPO	European Patent Office
EU	Evropská unie
GCI	Global Competitiveness Index
GCR	The Global Competitiveness Report
HDP	Hrubý domácí produkt
LS	Lisabonská strategie
LN	Lisabonská norma
OSN	Organizace spojených národů
SF	Strukturální fondy
USA	United States of America
USPTO	United States Patent and Trademark Office
WEF	World Economic Forum

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že:

- byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo,
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečné ke své vnitřní potřebě diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3),
- souhlasím s tím, že jeden výtisk diplomovou práce bude uložen v Ústřední knihovně VŠB-TUO k prezenčnímu nahlédnutí a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že údaje o diplomové práci, obsažené v Záznamu o závěrečné práci, umístěném v příloze mé diplomové práce, budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO,
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona,
- bylo sjednáno, že užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 20.4.2010

Jméno a příjmení studenta

Adresa trvalého pobytu studenta:

Vlčnov 124, 742 31 Starý Jičín

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Harmonogram přípravy a realizace strategie Evropa 2020

Příloha č. 2: Přehled strukturálních ukazatelů využívaných k hodnocení Lisabonské strategie

Příloha č. 3: Přehled vývoje strukturálních ukazatelů v ČR a EU-27

Příloha č. 1 Harmonogram přípravy a realizace strategie Evropa 2020

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Evropská komise	Evropská komise	Stejný postup se zvláštním zaměřením na sledování pokroku a možné politické varování Evropské komise	IMPLEMENTACE REFORM							
Návrhy celkového přístupu v rámci strategie Evropa 2020	Výroční zpráva pro jarní zasedání Evropské rady, stanoviska k programům stability a konvergenčním programům a návrhy doporučení									
Jarní zasedání Evropské rady										
Schválení celkového přístupu a výběr hlavních cílů EU										
Evropská komise										
Návrhy integrovaných hlavních směrů v rámci strategie Evropa 2020										
Evropský parlament	Rada ministrů									
Debata o strategii a stanovisko k integrovaným hlavním směrům	Přezkum návrhů doporučení Komise, ECOFIN k Paktu o stabilitě a růstu									
Rada ministrů	Evropský parlament									
Podrobnější stanovení klíčových parametrů (cíle EU/členských států, hlavní iniciativy a integrované hlavní směry)	Debata v plénu a přijetí usnesení									
Červnové zasedání Evropské Rady	Jarní zasedání Evropské rady									
Schválení strategie Evropa 2020, potvrzení cílů pro EU a pro jednotlivé členské státy a schválení integrovaných hlavních směrů	Hodnocení pokroku a strategických záměrů									
Evropská komise	Členské státy, Evropská komise, Rada									
Operativní pokyny pro další kroky v rámci strategie Evropa 2020	Další sledování doporučení, provádění reformem a podávání zpráv									
Podzimní zasedání Evropské rady										
Důkladná rozprava o vybraných tematických otázkách (např. výzkum a vývoj, inovace)										
Členské státy										
Programy stability, konvergenční programy a národní programy reformem										

Zdroj: http://ec.europa.eu/index_en.htm, vlastní úprava

Příloha č. 2 Přehled strukturálních ukazatelů využívaných k hodnocení Lisabonské strategie

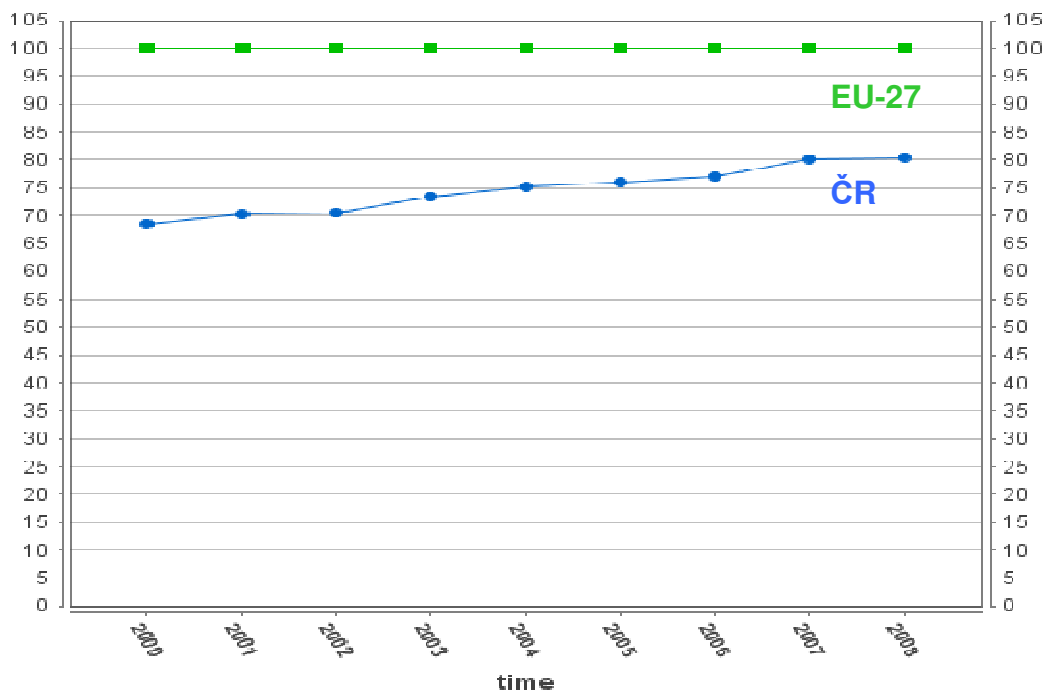
Obecné ekonomické prostředí	Zaměstnanost	Inovace a výzkum		Ekonomická reforma		Sociální soudržnost		Životní prostředí
HDP na obyvatele v paritě kupní síly	Celoživotní vzdělání- celkem	Výdaje na lidské zdroje- veřejné výdaje na vzdělávání	Kapitálové investice do společných podniků- expanze	Srovnávací cenové úrovně	Státní pomoc	Nerovnost v rozdělení příjmů	Předčasné ukončené vzdělání- ženy	Emise skleníkových plynů
Růst reálného HDP	Celoživotní vzdělání- ženy	Hrubé domácí výdaje na výzkum a vývoj	Výdaje na informační technologie	Ceny telekomunikací - místní hovory	Tržní integrace- integrace obchodu zbožím	Míra rizika chudoby- před sociálními dávkami- celkem	Předčasné ukončené vzdělání- muži	Energetická náročnost národního hospodářství
Produktivita práce na zaměstnance	Celoživotní vzdělání- muži	Hrubé domácí výdaje na výzkum a vývoj podle zdrojů financování- odvětvím	Výdaje na telekomunikační technologie	Ceny telekomunikací - národní meziměstské hovory	Tržní integrace- intenzita přímých zahraničních investic	Míra rizika chudoby- po sociálních dávkách- celkem	Míra dlouhodobé nezaměstnanosti- celkem	Objem nákladní dopravy k HDP
Produktivita práce na odpracovanou hodinu	Vážné pracovní úrazy- celkem	Hrubé domácí výdaje na výzkum a vývoj podle zdrojů financování- vládou	Úroveň dosaženého vzdělání mládeže- celkem	Ceny telekomunikací - hovory do USA	Tržní integrace- integrace obchodu službami	Míra rizika chudoby- před sociálními dávkami- ženy	Míra dlouhodobé nezaměstnanosti- ženy	Ochrana přírodních zdrojů- oblasti chráněné biologické rozmanitosti
Růst zaměstnanosti	Vážné pracovní úrazy- ženy	Hrubé domácí výdaje na výzkum a vývoj podle zdrojů financování- ze zahraničí	Úroveň dosaženého vzdělání mládeže- muži	Ceny elektřiny- velkoodběratelé	Podnikové investice	Míra rizika chudoby- po sociálních dávkách- ženy	Míra dlouhodobé nezaměstnanosti- muži	Členění nákladní dopravy
Růst zaměstnanosti- ženy	Vážné pracovní úrazy- muži	Přístup na internet- domácnosti	Úroveň dosaženého vzdělání mládeže- ženy	Ceny elektřiny- domácnosti	Veřejné zakázky	Míra rizika chudoby- před sociálními dávkami- muži	Rozptýlení regionální míry zaměstnanosti- muži	Členění osobní dopravy
Růst zaměstnanosti- muži	Smrtelné pracovní úrazy	Přístup na internet- podniky	Kapitálové investice do společných podniků- počáteční stadium	Ceny plynu- velkoodběratelé	Tržní podíl zapojení do pevných telekomunikačních linek- meziměstské hovory	Míra rizika chudoby- po sociálních dávkách- muži	Předčasné ukončené vzdělání- celkem	Kvalita městského ovzduší- vystavení obyvatelstva znečištěnému ozonu
Míra inflace	Míra nezaměstnanosti - celkem	Celkový počet absolventů terciálního vzdělávání v oblasti vědy a techniky	Počet patentů (USPTO)	Ceny plynu- domácnosti	Tržní podíl zapojení do pevných telekomunikačních linek- mezinárodní hovory	Míra trvalého rizika chudoby- celkem	Rozptýlení regionální míry zaměstnanosti- ženy	Ochrana přírodních zdrojů- oblasti chráněné biologické rozmanitosti
Růst jednotkových pracovních nákladů	Míra nezaměstnanosti - ženy	Počet vysokoškolských absolventů v oblasti vědy a techniky- ženy		Tržní podíl největšího producenta elektrické energie		Míra trvalého rizika chudoby- ženy		Komunální odpad- uložený na skládce
Saldo veřejných rozpočtů	Míra nezaměstnanosti- muži	Počet vysokoškolských absolventů v oblasti vědy a techniky- muži		Tržní podíl zapojení do pevných telekomunikačních linek- místní hovory		Míra trvalého rizika chudoby- muži	Objem osobní dopravy k HDP	Komunální odpad- spálený
Celkový dluh vlády		Počet patentů (EPO)		Tržní podíl čelního operátora v mobilních telekomunikačních službách		Rozptýlení regionální míry zaměstnanosti- celkem	Komunální odpad- sebraný	Podíl obnovitelné energie

Zdroj: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/structural_indicators/indicators/short_list, vlastní úprava

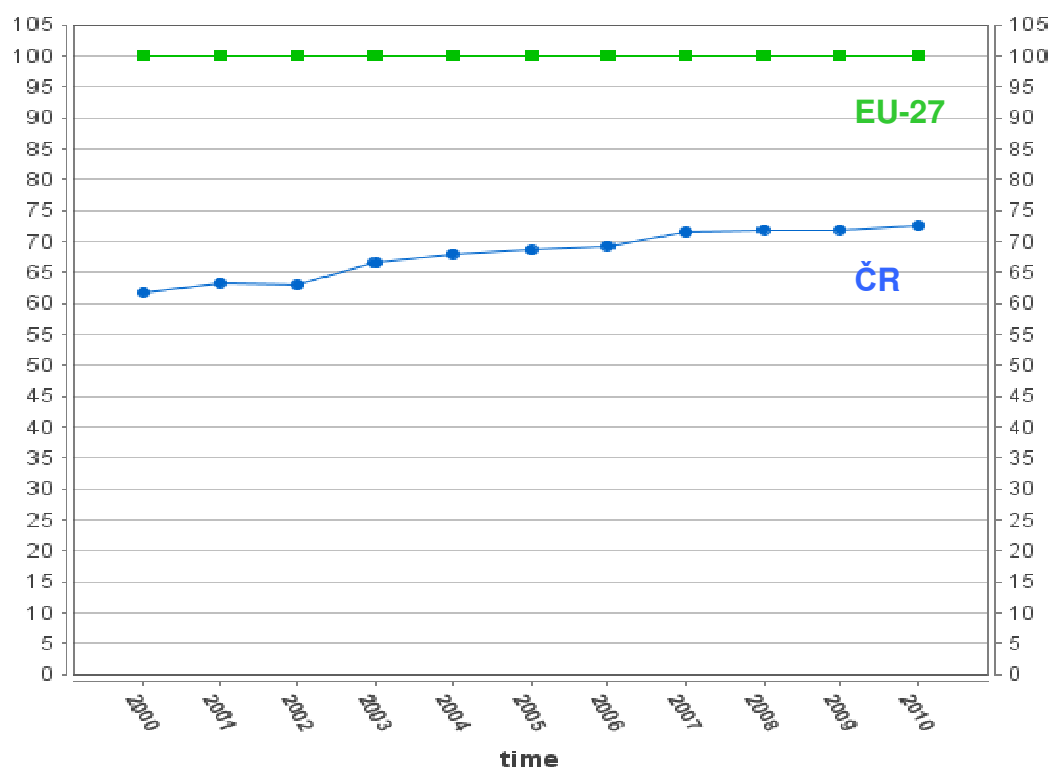
Příloha č.3 Přehled vývoje strukturálních ukazatelů v ČR a EU-27

Zdroj: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>, vlastní úprava

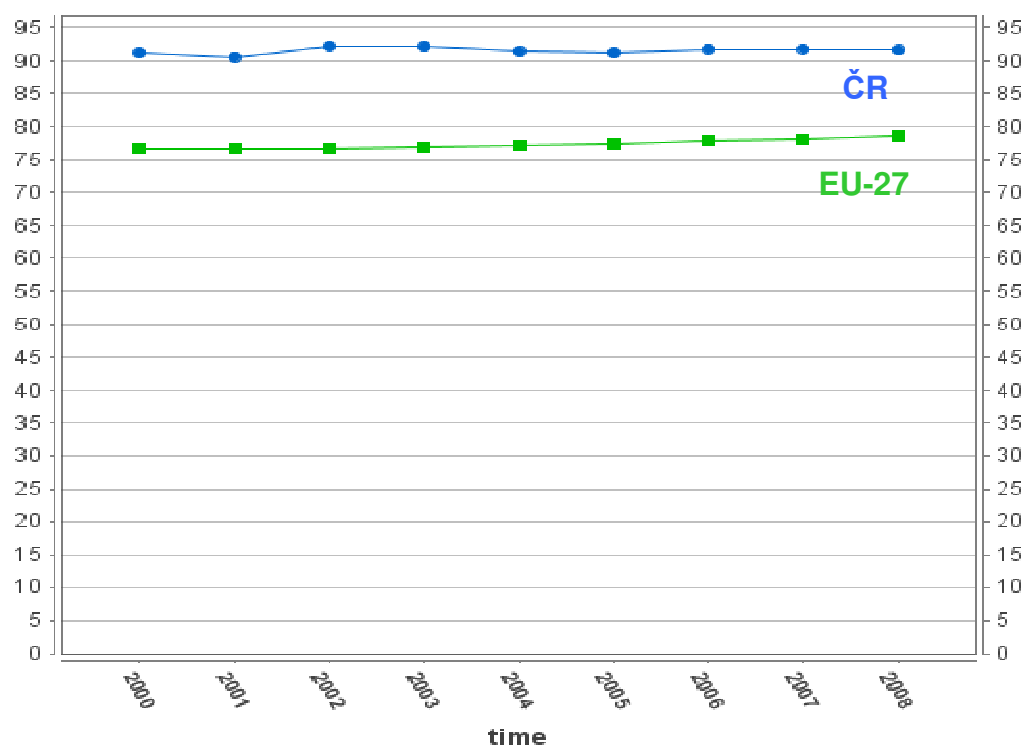
Graf č.1 HDP na obyvatele v paritě kupní síly

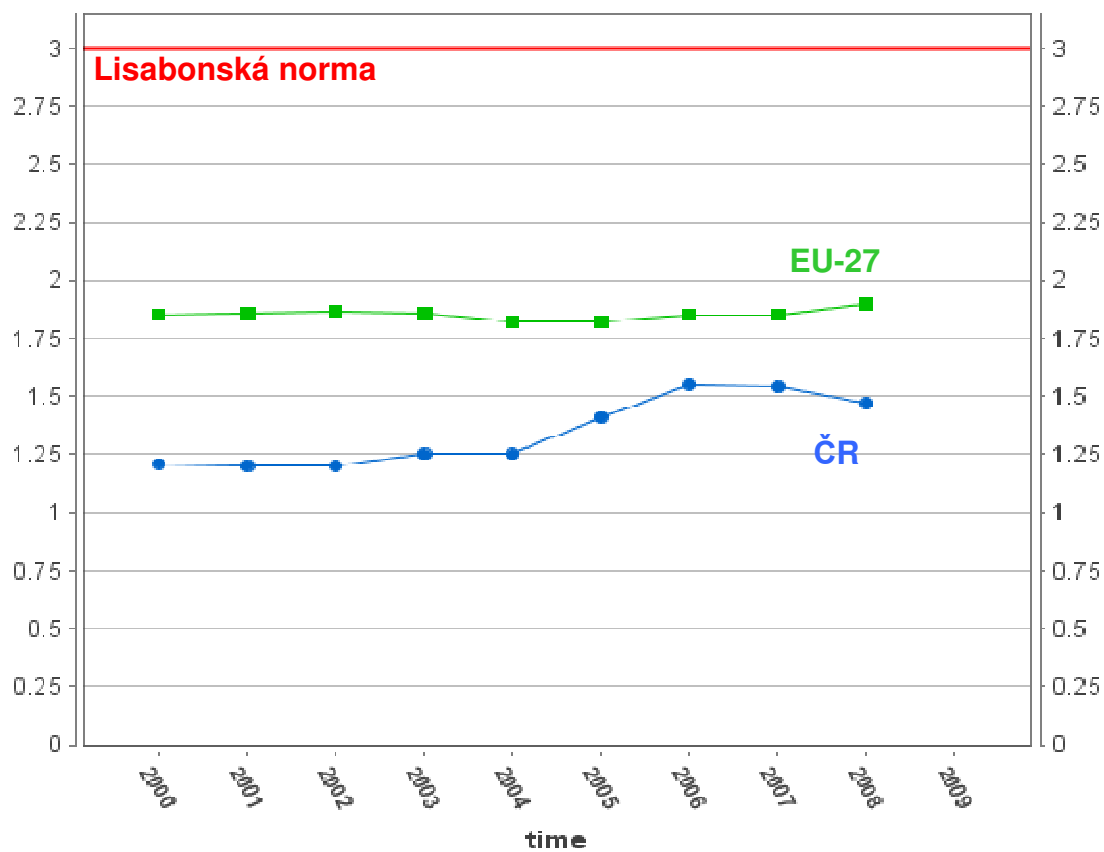
Graf č.2 Produktivita práce na zaměstnance

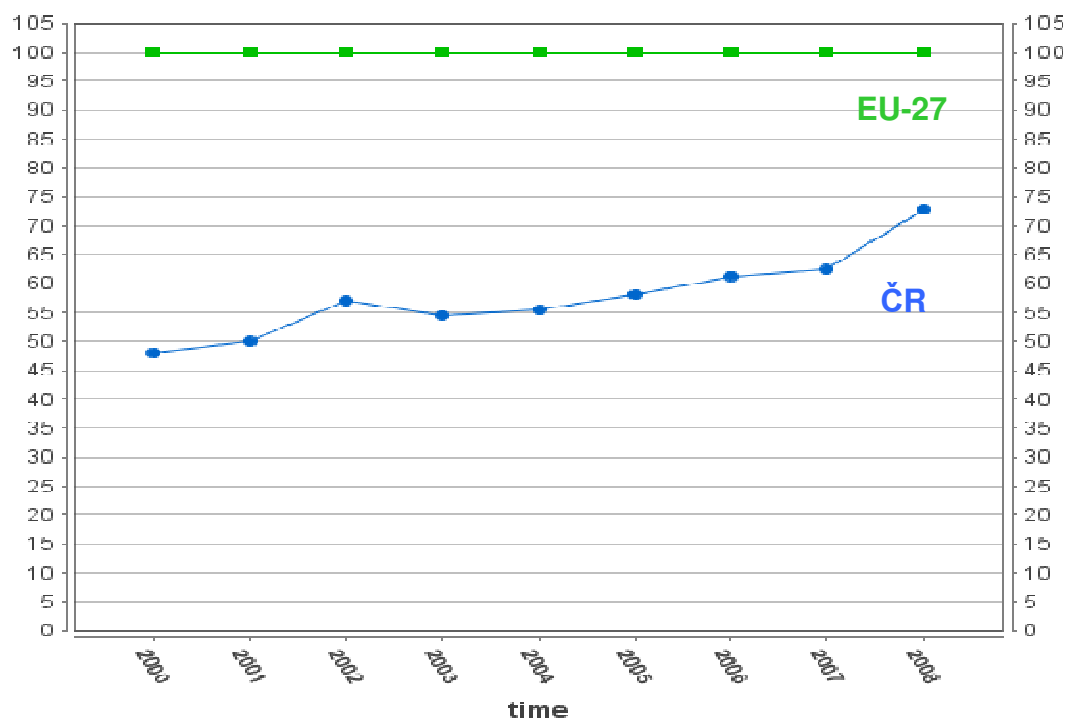
Graf č.3 Úroveň dosaženého vzdělání mládeže

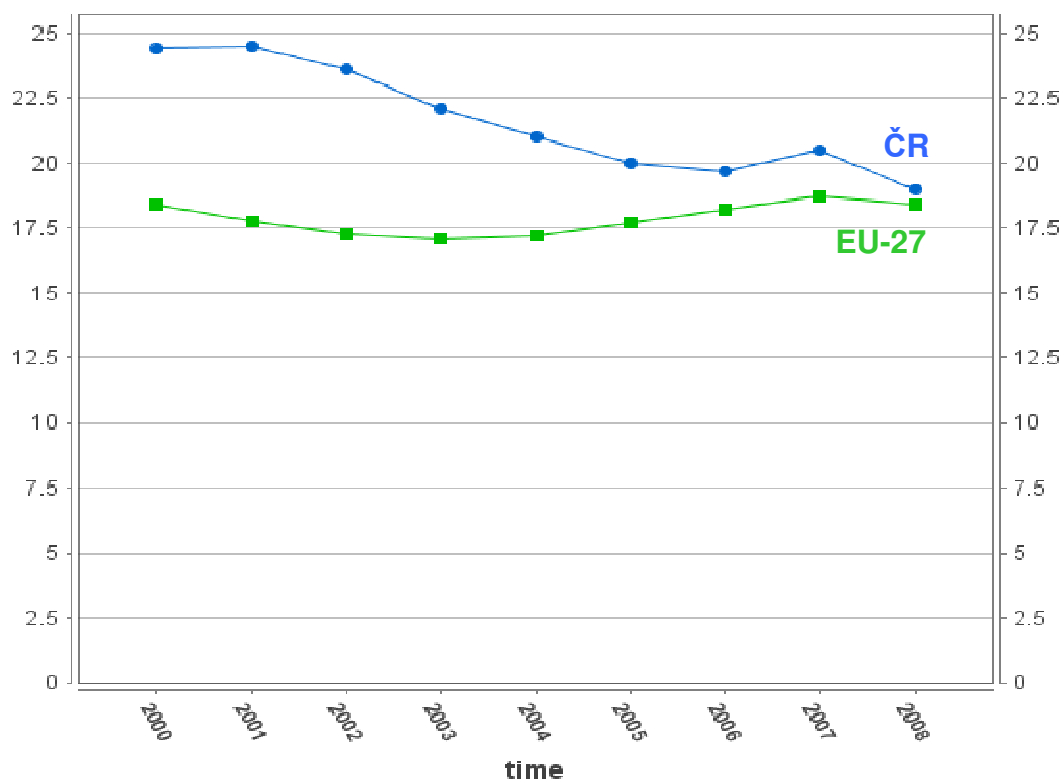
Graf č.4 Hrubé domácí výdaje na výzkum a vývoj

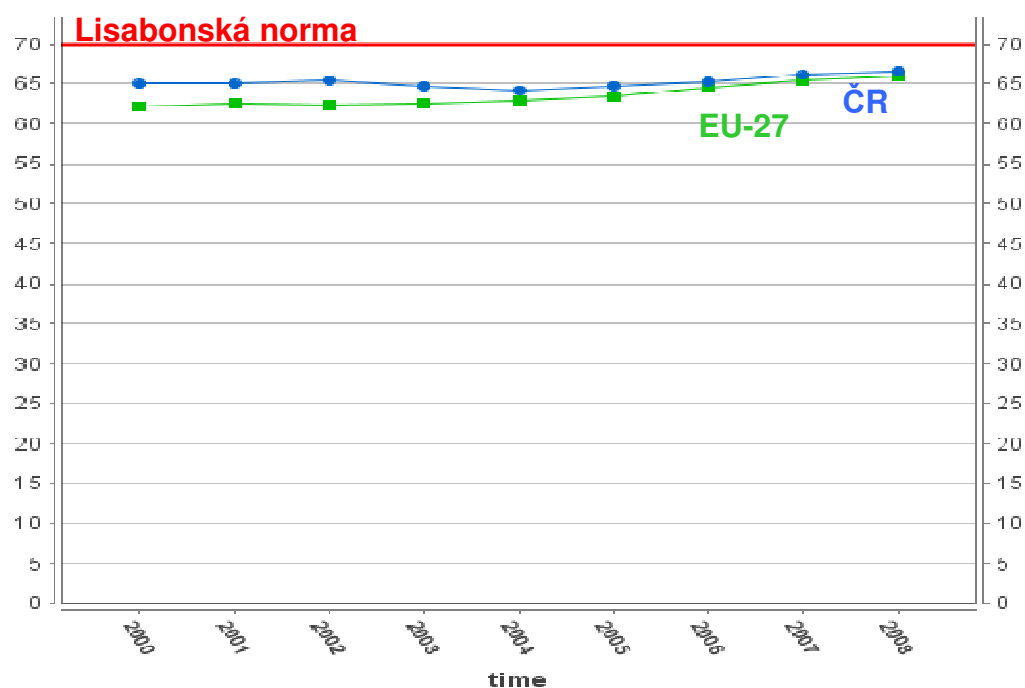
Graf č.5 Srovnání cenové úrovně

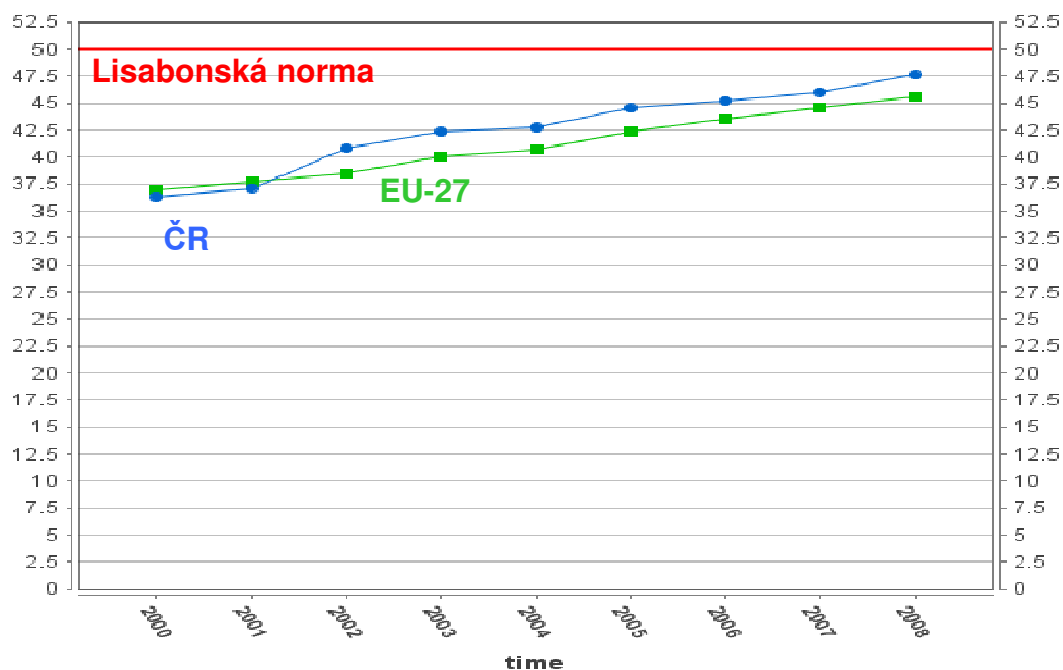
Graf č.6 Podnikové investice

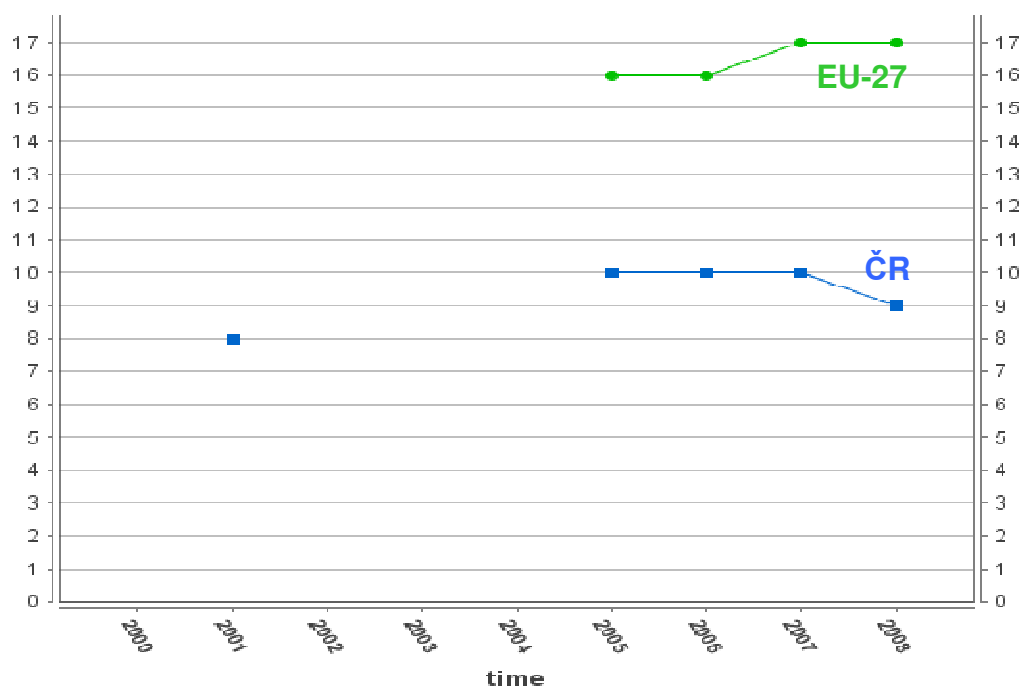
Graf č.7 Míra zaměstnanosti

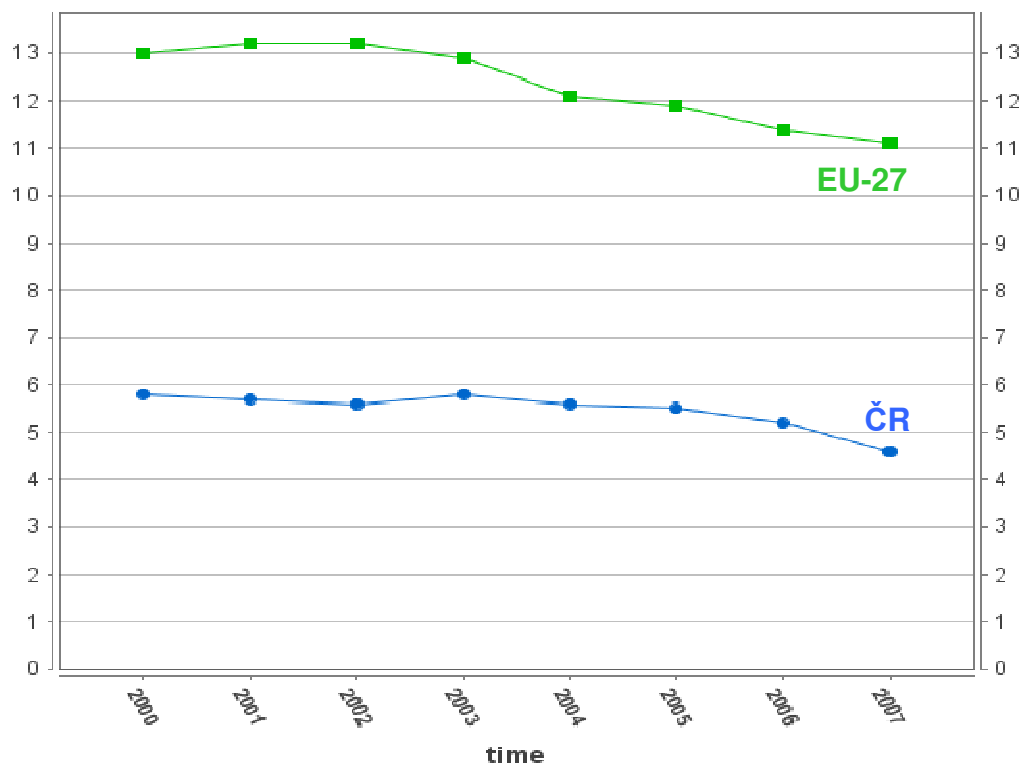
Graf č.8 Míra zaměstnanosti starších pracovníků podle pohlaví

Graf č.9 Míra rizika chudoby po vyplacení sociálních dávek⁶⁹

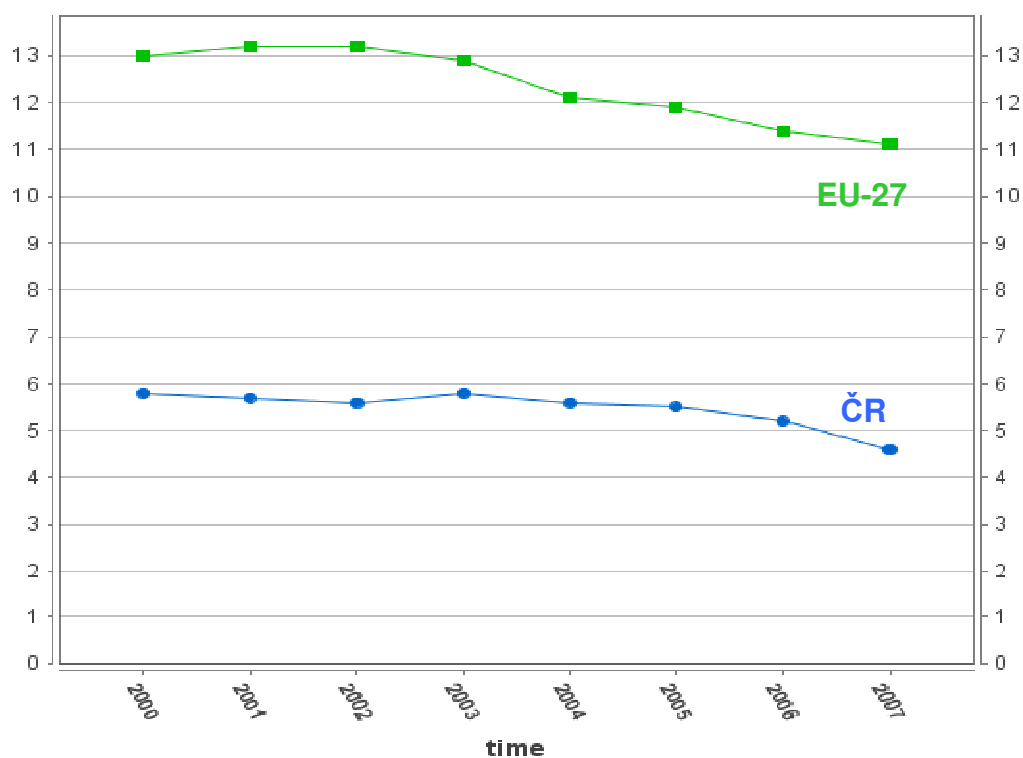

Graf č.10 Míra dlouhodobé nezaměstnanosti

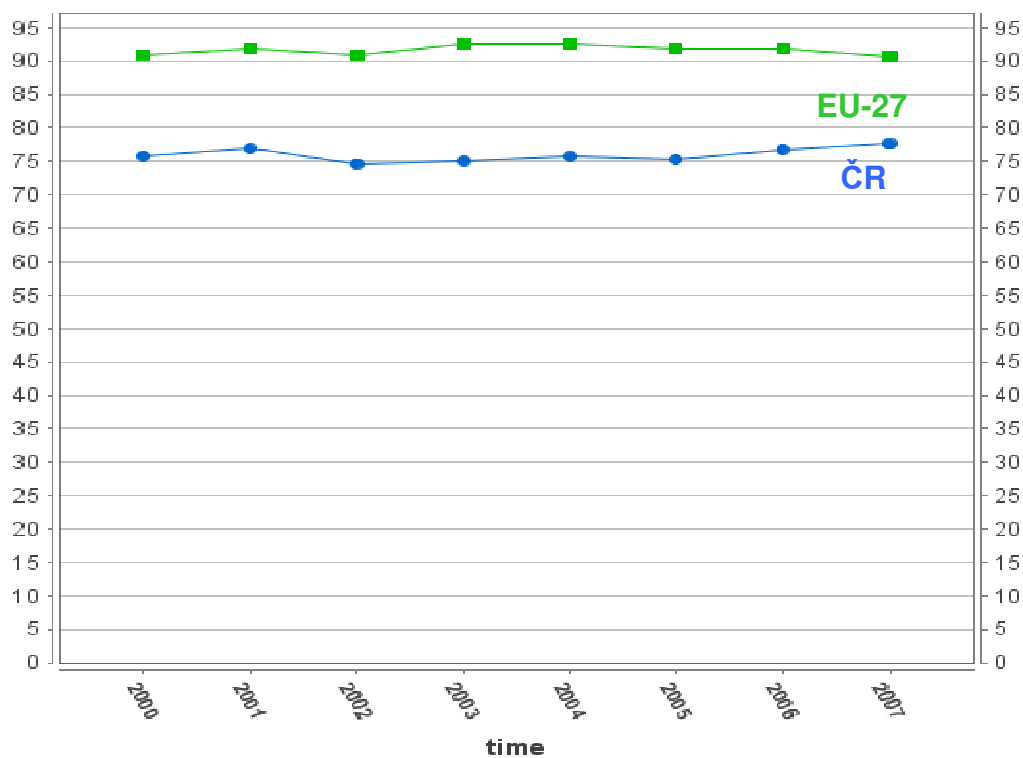

⁶⁹ Data nejsou na Evropském statistickém úřadu pro léta 2000-2004 k dispozici.

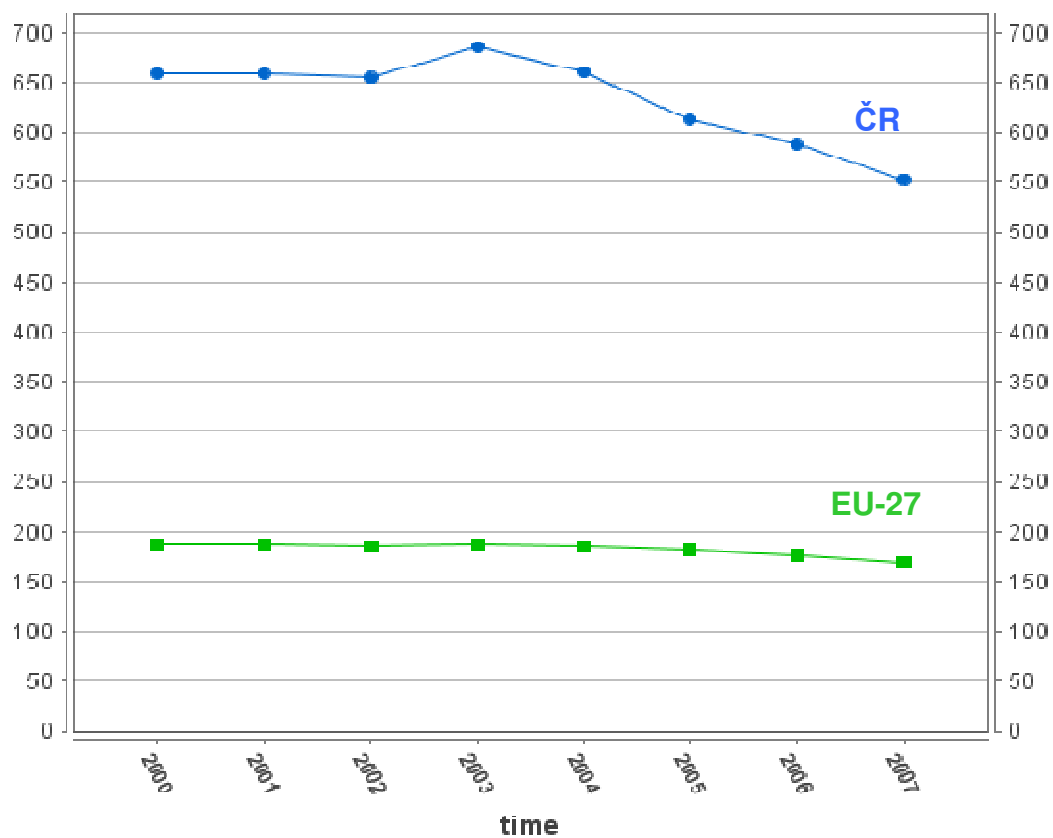
Graf č.11 Disperze regionální míry zaměstnanosti

Graf č.12 Emise skleníkových plynů

Graf č.13 Energetická náročnost národního hospodářství

Graf č.14 Objem nákladní dopravy k HDP

